

**«Қазақтеңізкөлікфлоты»
Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС**

Жекелеген қаржылық есептілік

*2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен қоса*

5

1

RPC/ALM

№ 230067_

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Жекелеген қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есеп.....	1
Жиынтық кіріс туралы жекелеген есеп.....	2
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есеп.....	4
Жекелеген қаржылық есептілікке ескертпелер.....	5-42

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» жауапкершілігі шектеулі серіктестіктің Басшылығы мен Қатысушысына

Пікір

Біз «Қазақтеңізкөлікфлоты» Ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» ЖШС-тің (бұдан әрі - «Ұйым») жекелеген қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы жекелеген есеп, жиынтық кіріс туралы жекелеген есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, жекелеген қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Ұйымның қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы мен қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК) қабылдаған Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) және біздің жекелеген қаржылық есептіліктің аудитіне Қазақстан Республикасында қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Ұйымға қатысты біз тәуелсізбіз және біз осы талаптар мен БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық.

Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Басшылықтың және қадағалау кеңесінің жекелеген қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық жекелеген қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ жекелеген қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Жекелеген қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Ұйымды таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Қадағалау кеңесі Ұйымның қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың жекелеген қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жекелеген қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы жекелеген қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- ▶ адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз байласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- ▶ Ұйымның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- ▶ қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;

- ▶ басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән тұғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде жекелеген қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Ұйымның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- ▶ жекелеген қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ жекелеген қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз.

Біз қадағалау кеңесінің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Динара Малаева
Аудитор

Аудитордың 2016 жылғы 25 ақпандағы
№ МФ-0000323 біліктілік күәлігі

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2023 жылғы 1 наурыз

Рустамжан Саттаров
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры

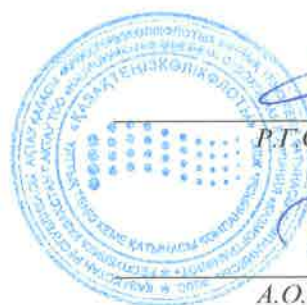
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы
МФЮ-2 № 0000003 болатын Қазақстан
Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға арналған
мемлекеттік лицензия

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Мың теңгемөн	Ескерт.	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Айналымнан тыс активтер			
Негізгі құралдар	5	15.120.802	15.840.138
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	6	468.427	481.054
Материалдық емес активтер	7	60.832	65.850
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	8	1.000	216.900
Айналымнан тыс активтер үшін берілген аванстар		33.152	—
Басқа да айналымнан тыс активтер		49.292	35.883
		15.733.505	16.639.825
Айналымдағы активтер			
Қорлар	9	117.535	149.631
Пайда салығы бойынша алдын ала төлем		169.451	1.468.810
Сауда және басқа да дебиторлық берешек	10	3.707.765	1.720.880
Басқа да айналымдағы активтер	11	1.170.154	900.408
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	8	1.061.616	774.927
Ақша қаражаты мен оның баламалары	12	2.360.014	2.328.570
		8.586.535	7.343.226
Активтердің жиыны		24.320.040	23.983.051
Капитал			
Жарғылық капитал	13	11.575.721	11.575.721
Бөлінбеген пайда		8.766.882	9.523.374
Капитал жиыны		20.342.603	21.099.095
Міндеттемелер			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Резервтер		56.972	43.564
Пайдаға салынатын кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	22	833.266	1.197.787
		890.238	1.241.351
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Жалдау бойынша міндеттемелер		—	254
Шарт бойынша міндеттемелер		—	169.715
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	14	2.723.007	1.320.937
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	15	364.192	151.699
		3.087.199	1.642.605
Міндеттемелер жиыны		3.977.437	2.883.956
Капитал мен міндеттемелер жиыны		24.320.040	23.983.051

Бас директордың м.а.

Р.Т.Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О.Бекжанова

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2022 жыл	2021 жыл
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	16	7.583.792	4.491.635
Жалға беруден түскен кіріс	17	5.615.166	4.914.433
Түсім		13.198.958	9.406.068
Көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	18	(11.740.016)	(8.698.979)
Жалпы пайда		1.458.942	707.089
Жалпы және әкімшілік шығыстар	19	(1.887.406)	(4.368.894)
Өткізу шығыстары		(1.839)	—
Құнсыздану залалы	5	(1.801.374)	(4.452.723)
Басқа да операциялық кірістер	20	282.598	1.359.565
Басқа да операциялық шығыстар	20	(91.037)	(1.003.774)
Операциялық залал		(2.040.116)	(7.758.737)
Қаржылық кірістер	21	55.461	40.045
Қаржылық шығыстар	21	—	(19.821)
Бағамдық айырма, нетто		176.956	119.640
Дивидендтер бойынша кірістер	24	5.195.630	11.413
Салық салғанға дейінгі пайда / (зиян)		3.387.931	(7.607.460)
Пайда салығы бойынша (шығыс)/үнемділік	22	(4.144.423)	1.374.496
Бір жылғы залал		(756.492)	(6.232.964)
Салықтарды шегере отырып, бір жылғы жиынтық зиянның жиыны		(756.492)	(6.232.964)

Бас директордың м.а.

Р.Т.Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О.Бекжанова

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескерт.	2022 жыл	2021 жыл
Операциялық қызмет			
Сатып алушылардан түскен ақша түсімдері		12.045.474	14.331.660
Өнім жеткізушілерге ақшалай төлемдер		(9.608.648)	(11.012.127)
Жұмыскерлерге ақшалай төлемдер		(1.207.525)	(1.034.955)
Бюджетке ақша төлемдері және басқасы		(626.755)	(324.892)
Алынған пайыздар		47.142	94.785
Төленген пайыздар		—	(44.805)
Төленген пайда салығы		(3.388.120)	(567.546)
Операциялық қызметтен (пайдаланылған)/алынған таза ақша ағындары		(2.738.432)	1.442.120
Инвестициялық қызмет			
Негізгі құралдарды және басқа да ұзақ мерзімді активтерді сатудан түсетін түсім		—	392.483
Банк салымдарын қайтару		—	850.185
Алынған дивидендтер	24	5.184.910	11.413
Материалдық емес активтерді сатып алу		(8.189)	(6.501)
Негізгі құралдарды сатып алу		(2.441.095)	(3.108.637)
Инвестициялық қызметтен түскен / (пайдаланылған) таза ақша ағындары		2.735.626	(1.861.057)
Қаржылық қызмет			
Қаржылық жалдау бойынша өтеу		(254)	(983.127)
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(254)	(983.127)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза азаюы		(3.060)	(1.402.064)
Ақша қаражаты мен оның баламаларына таза бағамдық айырма			
		34.504	30.668
1 қаңтарға ақша қаражаты мен оның баламалары		2.328.570	3.699.966
31 желтоқсанға ақша қаражаты мен оның баламалары	12	2.360.014	2.328.570

АҚШАЛАЙ ЕМЕС ОПЕРАЦИЯЛАР – АҚПАРАТТЫ ҚОСЫМША АШЫП КӨРСЕТУ

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың ішінде Компания, табыс салығы бойынша алдын ала төлеммен бірге 201.410 мың теңге сомада (2021 жылғы 31 желтоқсан: 201.421 мың теңге) жеке табыс салығын, әлеуметтік салық пен қосылған құн салығын қоса алғанда, төленуге жататын салықтарды өзара есепке алды.

Бас директордың м.а.

Р.Г.Сүлейменов

Бас бухгалтер

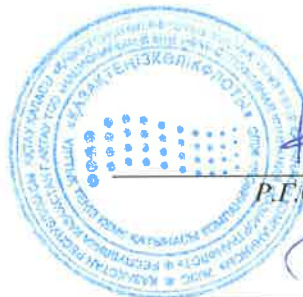
А.О.Бекжанова

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

<i>Мың теңгемен</i>	Жарғылық капитал	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2021 жылғы 1 қаңтарға	11.575.721	15.756.338	27.332.059
Бір жылғы залал	—	(6.232.964)	(6.232.964)
Бір жылғы жиынтық зиян жиыны	—	(6.232.964)	(6.232.964)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	11.575.721	9.523.374	21.099.095
Бір жылғы залал	—	(756.492)	(756.492)
Бір жылғы жиынтық зиян жиыны	—	(756.492)	(756.492)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	11.575.721	8.766.882	20.342.603

Бас директордың м.а.

Р.Ғ.Сүлейменов

Бас бухгалтер

А.О.Бекжанова

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» АҚ Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1998 жылғы 4 желтоқсандағы қаулысына сәйкес құрылып, 1998 жылғы 29 желтоқсанда тіркелді. 2013 жылғы 21 қазанда Директорлар кеңесінің шешіміне сәйкес «Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» АҚ «Қазақтеңізкөлікфлоты» ұлттық теңіз кеме қатынасы компаниясы» жауапкершілігі шектеулі серіктестік (бұдан әрі - «Компания») болып қайта құрылды. Компания Қазақстан Республикасының ұлттық теңіз сауда флотын құру және отандық жүктердің халықаралық теңіз тасымалын ұйымдастыру мақсатында құрылды.

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі - «ҚМГ ҰК» немесе «Бас компания») Компанияның жалғыз қатысушысы болып табылады. Қазақстан Республикасының Үкіметі бақылайтын, 90% иелік ету үлесімен «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі - «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ») ҚМГ ҰК бақылаушы акционері болып табылады, үлестің 10% Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне тиесілі.

Компания қызметінің негізгі түрлерінің бірі Ақтау портынан халықаралық нарыққа теңіз арқылы қазақстандық шикі мұнайды тасымалдау, құрғақ жүктерді тасымалдау, сондай-ақ сервистік флот қызметтерін көрсету болып табылады.

Компанияның меншікті флотын үш мұнай құю танкері («Алматы», «Астана», «Ақтау»), екі контейнер тасушы («Барыс» және «Сұңқар»), өздігінен жүретін бір баржа («Бүркіт»), екі құрғақ жүк тасушы («Бекет-Ата» және «Түркістан») және үш сүйреткіш кеме мен өздігінен тиеп-түсіретін төрт баржаны қоса, көмекші кемелер құрайды.

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 130000, Ақтау қаласы, 14 ықшамауданы, 70-ғимарат.

Компанияның қоса берілген жекелеген қаржылық есептілігін шығаруға Бас директордың міндеттерін атқарушы және бас бухгалтер 2023 жылғы 1 наурызда бекітті.

Осы жекелеген қаржылық есептілік Компания мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі - «Топ») дәл осы есепті кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қосымша шығарылды. Компанияның шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығаруға Бас директордың міндеттерін атқарушы және бас бухгалтер 2023 жылғы 21 ақпанда бекітті.

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ

Компанияның жекелеген қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес (бұдан әрі - «ХҚЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан - «ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Бұл жекелеген қаржылық есептілік, есеп саясатында және жекелеген қаржылық есептіліктің ескертпелерінде сипатталғандарды қоспағанда, тарихи құны бойынша есепке алу әдісінің негізінде дайындалған. Жекелеген қаржылық есептіліктің барлық сомалары, егер өзгесі көрсетілмесе, мыңдық мәндерге дейін дөңгелектенген.

Жекелеген қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау белгілі бір сыни бухгалтерлік бағалаулар мен жорамалдарды пайдалануды талап етеді. Сондай-ақ ол басшылықтан Компанияның есеп саясатын қолдану процесінде пайымдауларды қолдануды талап етеді. Пайымдауларды қолданудың барынша жоғары дәрежесін немесе барынша жоғары күрделілікті қолдануды болжайтын қызмет аялары немесе жорамалдар мен бағалаулар жекелеген қаржылық есептілік үшін маңызды болып табылатын салалар *4-ескертпеде* ашылып көрсетілген. Мұндай бағалаулар жекелеген қаржылық есептілікті дайындау күніне қолда бар ақпаратқа негізделген. Осылайша, келешектегі нақты нәтижелер осы бағалаудан ерекшеленуі мүмкін.

Үздіксіз қызмет қағидаты

Жекелеген қаржылық есептілік қызметтің үздіксіздік қағидатының негізінде әзірленген, әрі ол әдеттегі қызметтің барысында әдеттегі қызметтің жалғастырылуын, активтердің өткізілуін және міндеттемелердің өтелуін көздейді.

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Компания 756.492 мың теңге (2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 6.232.964 мың теңге мөлшеріндегі залал) сомасында зиян шекті. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның ағымдағы активтері оның ағымдағы міндеттемелерінен 5.499.336 мың теңгеге (2021 жылғы 31 желтоқсанға: 5.700.621 мың теңге) асты.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Үздіксіз қызмет қағидаты (жалғасы)

Басшылық Компания өз қызметін қызметтің үздіксіздігі қағидатына сәйкес жалғастырады деп пайымдайды және мұндай пайымдауды қабылдау кезінде басшылық Компанияның ағымдағы ниеттері мен қаржылық жағдайын назарға алды. Атап айтқанда, келесі факторлар Компанияның өз қызметін қызметтің үздіксіздігі қағидатына сәйкес жалғастыру қабілетін бағалау кезінде қарастырылды:

- Компанияның қызметті қолдау үшін ақша қаражаты жеткілікті;
- Компания өтімділікті сақтау бойынша іс-қимылдарды жасады;
- Бизнес-модельді және тиісті тәуекелдерді талдау;
- Компания Каспий теңізіндегі «Түркменбаша» және «Алят» кемежайлары арасында жүк тасымалына белсенді қатысып келеді;
- Компания басшылығы Компания Каспий теңізінде контейнерлерді негізгі тасымалдаушылардың біріне айналатындығына сенімді;
- Компания «Жеңіс» көмірсутегі шикізатын барлау және өндіру жөніндегі жобаға белсенді қатысып, жабдықтау кемесін жалға береді;
- Компания SOCAR Midstream Operations LLC компаниясымен тоннасына кемінде 15 АҚШ доллары бағасымен 750.000 тонна көмірсутекті тасымалдауға келісімшарт талаптарын келісті.

Еншілес ұйымдарға инвестициялар

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі еншілес ұйымдарда қатысу үлестері болды:

Компания	Негізгі қызмет	Тіркелген жері	Қатысу үлесі	
			2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
«Қазақтеңізкөлікфлоты ЛТД»	Қара және Жерорта теңіздерінде шикі мұнайды теңізбен тасымалдау	Мэн аралы	100%	100%
«Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК ЛТД»	Топқа қызмет көрсететін агент компания ретінде операциялар жүргізеді және коммерциялық басқару жөніндегі келісімге сәйкес кірістерді түсіреді	Ұлыбритания	100%	100%
«Алтай Шиппинг ЛТД»	Шикі мұнайды және мұнай өнімдерін теңіз арқылы халықаралық нарықтарда тасымалдау және меншігіндегі танкерді жалға беру	Маршалл аралдары	100%	100%
«Алатау Шиппинг ЛТД»	Шикі мұнайды және мұнай өнімдерін теңіз арқылы халықаралық нарықтарда тасымалдау және меншігіндегі танкерді жалға беру	Маршалл аралдары	100%	100%

Осы жекелеген қаржылық есептілікте Компанияның еншілес ұйымдарға салынған инвестициялар бастапқы құны бойынша ескеріледі.

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

2022 жылы 2022 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын немесе Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеген жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енетін стандарттар мен түсіндірмелерге кейбір стандарттар мен түзетулер алғаш рет қолданылды. Компания шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

«Ауыртпалық түсіретін шарттар: шартты орындау шығындары» 37 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

Ауыртпалық түсіретін шарт - бұл міндеттемелерді орындаудың сөзсіз шығындары (яғни, Компания шартпен байланысты болғандықтан оны болдырмауға болмайтын шығындар) оның орындалуынан күтілетін экономикалық пайдадан асатын шарт.

Түзетулер шарттың ауыртпалық түсіретін немесе шығын әкелетінін бағалау кезінде ұйымға осындай шарт бойынша тауарларды немесе қызметтерді өндірумен тікелей байланысты шығындарды, оның ішінде қосымша шығындарды (мысалы, тікелей еңбек шығындары мен материалдардың құны) және шарт бойынша қызметпен тікелей байланысты шығындарды бөлуді (мысалы, шартты орындау үшін пайдаланылатын жабдықтар амортизациясы және шарттың орындалуын басқару және қадағалау құны) қосу қажет екенін көрсетеді. Жалпы және әкімшілік шығындар шартқа тікелей байланысты емес және егер олар шарт бойынша контрагентке нақты түрде жүктелмесе, бағалаудан шығарылады.

«Ауыртпалық түсіретін шарттар: шартты орындауға арналған шығындар» 37 ХҚЕС-ке (IAS) бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер - Концептуалдық негіздерге сілтемелер

Түзетулер ХҚЕС-тің «*Концептуалдық негіздердің*» алдыңғы нұсқасына сілтемені стандарт талаптарына елеулі өзгерістер енгізбестен, 2018 жылғы наурызда шығарылған ағымдағы нұсқаға сілтемемен ауыстырады.

Түзетулер «*Бағалау міндеттемелері, шартты міндеттемелер мен шартты активтер*» 37 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясына жататын міндеттемелер мен шартты міндеттемелер үшін «2 күннің» әлеуетті табысының немесе шығындарының пайда болуын болдырмас үшін «*Бизнесстерді біріктіру*» 3 ХҚЕС-те (IFRS) мойындау қағидатынан ерекшелікті немесе егер олар жеке операциялардың шеңберінде туындаған болса, «*Міндетті төлемдер*» 21 КРМФО (IFRIC) Түсіндірмелерін қосты. Ерекшелік ұйымдардан 37 ХҚЕС (IAS) критерийлерін немесе 21 КРМФО (IFRIC) түсіндірмелерін қолдана отырып, сатып алу күніндегі жағдай бойынша ағымдағы міндеттеменің бар-жоғын анықтауды талап етеді, сәйкесінше, *Концептуалдық негіздер* ережелерін қолданудың орнына.

Түзетулер сондай-ақ шартты активтер сатып алынған күні танылмайтынын түсіндіретін 3 ХҚЕС-ке (IFRS) жаңа абзацты қосады.

Концептуалдық негіздерге сілтемелер 3 ХҚЕС-ке (IFRS) бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

«Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер - «Негізгі құралдар: мақсатына лайық пайдаланғанға дейінгі түсімдер»

Түзетулер ұйымдарға негізгі құрал объектісінің бастапқы құнынан бұл объектіні орналасқан жеріне дейін жеткізу және оны басшылықтың ниетіне сәйкес пайдалану үшін талап етілетін жай-күйге келтіру процесінде жасалған бұйымдарды сатудан түскен қандай да бір түсімдерді есептен шығаруға тыйым салады. Осының орнына ұйым мұндай бұйымдарды сатудан түсетін түсімдерді, сондай-ақ бұл бұйымдарды шығару құнын пайданың немесе зиянның құрамында мойындайды.

Өтпелі ережелерге сәйкес Компания түзетулерді тек ұйым бұл түзетулерді алғаш рет қолданатын кезеңде ең бірінші болып ұсынылған қаржылық есептіліктің басталу күніне (немесе содан кейін) пайдалану үшін қолжетімді болған негізгі құралдардың объектілеріне қатысты ретроспективті түрде қолданады. Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне ешқандай әсерін тигізбеді, өйткені Компания негізгі құралдарды ең ерте көрсетілген кезеңнің басынан бастап пайдалануға жарамды күйге келтіру процесінде өндірілген мұндай өнімдерді сатпады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)**

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер (жалғасы)

«Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолдану» 1 ХҚЕС-ке (IFRS) - «Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолданатын еншілес ұйым»

Түзету 1 ХҚЕС(IFRS) D16 (а) тармағының ережелерін қолдануды шешетін еншілес компанияға, егер бизнесті шоғырландыру және біріктіру рәсімдеріне байланысты ХҚЕС бойынша есепке бас ұйымның шоғырландырылған қаржылық есептілігінде көрсетілген сомаларды негізге ала отырып, валютаны қайта есептеуден жинақталған бағамдық айырмаларды бағалауға мүмкіндік береді, оның аясында бас ұйым еншілес компанияны сатып алды, ешқандай түзетулер болған жоқ. Бұл түзету 1 ХҚЕС-тің (IFRS) D16(a) тармағының ережелерін қолдануды шешкен қауымдасқан ұйымдарға немесе бірлескен кәсіпорындарға қолданылады.

Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне ешқандай әсерін тигізбеді, өйткені Компания халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын бірінші рет қолданып отырған жоқ.

«Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС (IFRS) – «Қаржылық міндеттемелердің мойындалуы тоқтаған жағдайда «10% тестісін» жүргізу кезіндегі комиссиялық сыйақы»

Түзету ұйым жаңа немесе түрлендірілген қаржылық міндеттеменің талаптары бастапқы қаржылық міндеттеменің талаптарынан айтарлықтай ерекшеленетіндігін бағалау кезінде ескеретін комиссиялық сыйақы сомаларын нақтылайды. Мұндай сомаларға тек, кредитор немесе қарыз алушы басқа тараптың атынан төлеген немесе алған комиссиялық сыйақыны қоса алғанда, белгілі бір кредитор мен қарыз алушының арасында төленген немесе алынған сомалар ғана жатады. *«Қаржы құралдары: Тану және бағалау» 39 ХҚЕС-ке (IAS) үшін ұқсас түзетулер ұсынылмады.*

Өтпелі ережелерге сәйкес Компания түзетулерді ол бұл түзетуді алғаш рет қолданатын (алғаш рет қолданатын күн) жылдық есепті кезеңнің басталу күніне (немесе содан кейін) түрлендірілген немесе ауыстырылған қаржылық міндеттемелерге қатысты қолданады. Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне ешқандай әсерін тигізбеді, өйткені Компанияда есепті кезең ішінде қаржы құралдарының түрлендірілуі болмады.

Түзету ұйымдардың есепке 41 ХҚЕС-тің (IAS) қолданылу аясына жататын активтердің әділ құнын бағалау кезіндегі салық салумен байланысты ақша ағындарын есепке алмайтындығы туралы 41 ХҚЕС-тің (IAS) 22-тармағындағы талапты алып тастайды. Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне ешқандай әсерін тигізбеді, өйткені Компанияның есепті күнгі жағдай бойынша 41 ХҚЕС-ке (IAS) қатысты активтері болмады.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Төменде Компанияның қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсіндірмелер келтіріледі. Компания осы стандарттарды, түзетулер мен түсіндірмелерді, егер қолданылатын болса, олардың күшіне ену күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр.

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»

2017 жылғы мамырда ХҚЕС жөніндегі Кеңес ақпаратты ашып көрсету мен бағалау, ұсыну және ашып көрсету мәселелерін қарастыратын сақтандыру шарттары үшін қаржылық есептіліктің жаңа ауқымды стандарты 17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» шығарды. 17 ХҚЕС (IFRS) күшіне енгенде, ол 2005 жылы шығарылған 4 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттарын» ауыстырады. 17 ХҚЕС (IFRS) оларды шығаратын ұйымның түріне қарамастан сақтандыру шарттардың барлық түрлеріне (яғни өмірді сақтандыру және өмірді сақтандырудан ерекшеленетін сақтандыру, тікелей сақтандыру және қайта сақтандыру), сондай-ақ дискрециялық қатысу талаптарымен белгілі бір кепілдіктер мен қаржы құралдарына қолданылады. Қолданылу аясынан бірнеше ерекшелік бар. 17 ХҚЕС (IFRS) негізгі мақсаты сақтандыру шарттарын есепке алу моделін ұсыну болып табылады, әрі ол сақтандырушылар үшін барынша тиімді әрі бірізді болып табылады. Алдыңғы жергілікті есепке алу саясаттарына негізделетін 4 ХҚЕС (IFRS) талаптарымен салыстырғанда, 17 ХҚЕС (IFRS) сақтандыру шарттарын есепке алудың жан-жақты моделін ұсынып, есепке алудың барлық ақылға қонымды аспектілерін қамтиды. 17 ХҚЕС-тің (IFRS) негізінде келесімен толықтырылған ортақ модель жатыр:

- Тікелей қатысу талаптарымен сақтандыру шарттары үшін белгілі бір түрлендірулер (ауыспалы сыйақы әдісі);
- Жеңілдетілген тәсіл (сыйлықақыны бөлу негізіндегі тәсіл) негізінен қысқа мерзімді шарттарға арналған.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары» (жалғасы)

17 ХҚЕС (IFRS) 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте салыстырмалы ақпаратты ұсыну қажет. Ұйым 17 ХҚЕС-тің (IFRS) алғаш рет қолданылу күніне немесе соған дейін 9 ХҚЕС (IFRS) пен 15 ХҚЕС (IFRS) қолданады деген талаппен мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Бұл стандарт Компанияға қатысты қолданылмайды.

«Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу» 1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2020 жылғы қаңтарда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 1 ХҚЕС-тің (IAS) 69-76 тармақтарына түзетулерді шығарды, оларда міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді етіп жіктеуге қатысты талаптар түсіндіріледі. Түзетулерде мыналар түсіндіріледі:

- Міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығы деп нені түсінуге болады;
- Міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнің соңына болуы тиіс;
- Міндеттемелердің жіктелуіне ұйымның міндеттемелерді реттеу мерзімін кейінге қалдыру құқығын орындау ықтималдылығы да ықпалын тигізбейді;
- Міндеттеменің талаптары оның жіктелуіне ықпалын тигізбейді, тек егер айырбасталатын міндеттемеге ендірілген туынды құрал өз бетімен үлестік құрал болып табылмаса ғана.

Мұндай түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және ретроспективті түрде қолданылады. Қазіргі уақытта Компания бұл түзетулердің міндеттемелердің ағымдағы жіктелуіне ықтимал ықпалын және қолданыстағы қарыз шарттары бойынша талаптарды қайта қарау қажеттілігін саралайды.

«Бухгалтерлік бағалауды айқындау» 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2021 жылғы ақпанда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулерді шығарды, оларда «бухгалтерлік бағалар» анықтамасы енгізіледі. Түзетулерде бухгалтерлік бағалардағы өзгерістер мен есеп саясатындағы өзгерістер және қателерді түзету арасындағы айырмашылық түсіндіріледі. Сонымен бірге, құжатта ұйымдардың бухгалтерлік бағаларды әзірлеу үшін өлшеу әдістерін және бастапқы деректерді қалайша пайдаланатындығы түсіндіріледі.

Түзетулер 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді және аталған кезеңнің басталу күніне немесе содан кейін орын алатын есеп саясатындағы өзгерістер мен бухгалтерлік бағалардағы өзгерістерге қолданылады. Бұл фактінің ашылып көрсетілу талабымен мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Бұл фактінің ашылып көрсетілу талабымен мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

Бұл түзетулер Компанияға айтарлықтай әсерін тигізбейді деп күтілуде.

1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету» ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі №2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер

2021 жылғы ақпанда ХҚЕС жөніндегі Кеңес 1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру» ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі №2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулерді шығарды, олар ұйымдарға есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету кезінде маңыздылық туралы пайымдауды қолдануға көмектесетін нұсқаулық пен мысалдарды қамтиды. Түзетулер ұйымдарға ұйымдардың есеп саясатының «елеулі ережелерін» ашып көрсетуі туралы талапты есеп саясаты туралы «маңызды ақпаратты» ашып көрсету туралы талапқа ауыстыру есебінен, сондай-ақ ұйымдардың есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсетуі туралы шешімдерді қабылдауы кезінде маңыздылық ұғымын қалайша қолдануы тиіс екендігіне қатысты нұсқаулықты қосу есебінен есеп саясаты туралы барынша пайдалы ақпаратты ашып көрсетуге көмектесуі тиіс.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. КОМПАНИЯНЫҢ ЕСЕП САЯСАТЫН ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ ОНЫ ӨЗГЕРТУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашып көрсету» ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі №2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер (жалғасы)

1 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдерге қатысты қолданылады. ХҚЕС-ті қолдану жөніндегі №2 іс жүзіндегі ұсынымдарға түзетулер есеп саясаты туралы ақпаратқа маңыздылықты айқындауды қолдануға қатысты міндетті емес нұсқаулықты қамтитындықтан, бұл түзетулердің күшіне ену күнін көрсету қажет емес.

Қазіргі уақытта Компания түзетілген талаптардың сақталуын қамтамасыз ету мақсатында есеп саясаты туралы ашылған ақпаратты зерттеп жатыр.

«Бір операцияның нәтижесінде туындайтын активтер мен міндеттемелерге байланысты кейінге қалдырылған салық салу» 12 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер

2021 жылғы мамырда Кеңес 12 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер шығарды, оған сәйкес 12 ХҚЕС (IFRS) бойынша активтер мен міндеттемелерді бастапқы тану кезінде кейінге қалдырылған салықтарды танудан босату көлемі қысқарды. Енді ол бастапқы тану кезінде шегерілетін және салық салынатын уақыт айырмашылықтарының тең сомалары пайда болатын операцияларға қолданылмайды.

Түзетулер ең ерте ұсынылған салыстырмалы кезеңнің басынан бастап туындайтын операцияларға қолданылады. Сонымен қатар, ең ерте ұсынылған салыстырмалы кезеңнің басындағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық активі (салық салынатын пайда жеткілікті болған жағдайда) және кейінге қалдырылған салық міндеттемесі жалға алу мен пайдаланудан шығару міндеттемелеріне байланысты шегеруге және салық салуға жататын барлық уақытша айырмашылықтар үшін танылуы керек.

Қазіргі уақытта Компания бұл түзетулердің әсерін бағалауда, әрі олар Компанияның есеп саясаты туралы ақпараттың ашылып көрсетілуіне әсер ете алады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Шетел валюталарын қайта есептеу

Жекелеген қаржылық есептілік Компанияның функционалдық валютасы мен есептілікті ұсыну валютасы болып табылатын теңгемен берілді.

Шетел валюталарындағы операциялар бастапқыда операцияның жасалу күніне қолданылатын бағам бойынша функционалдық валютада ескеріледі. Шетел валютасында деноминацияланған ақшалай активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын функционалды валютаның бағамы бойынша қайта есептеледі.

Негізгі мәмілені жасау күнінен кейінгі күнге шетел валютасында деноминацияланған активтер мен міндеттемелер бойынша туындайтын бағамдық айырмадан болған кез келген пайда мен зиян жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылады.

Шетел валютасында тарихи құнына сүйене отырып бағаланатын ақшалай емес баптар бастапқы операциялар күніне айырбастау бағамдарын пайдалана отырып қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын ақшалай емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданылатын бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Қазақстан қор биржасында (бұдан әрі ҚҚБ) белгіленген орташа есептелген валюта айырбастау бағамы Қазақстан Республикасында ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Шетел валюталарын қайта есептеу (жалғасы)

Бұл жекелеген қаржылық есептілікті дайындау кезінде теңгеге қатысты негізгі әлемдік валюталардың келесі айырбастау бағамдары пайдаланылды:

<i>Күнне айырбастау бағамы</i>	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
АҚШ доллары	462,65	431,80
Еуро	492,86	489,10
Ағылшын фунт стерлингі	556,57	583,32

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған тозуды және құнсыздануды шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетіледі.

Негізгі құралдардың бастапқы құнына сатып алу құны немесе құрылыс құны, активті жұмыс істейтіндей күйге келтірумен байланысты кез келген тікелей шығындар және кез келген міндеттемені, егер ондай болса, пайдаланудан шығару бойынша бастапқы бағалау кіреді. Мұндай құнға құрал-жабдықтардың бөлшектерін ауыстыру құны және егер оларды капиталдандыру критерийлері орындалса, ұзақ мерзімді құрылыс жобалары болған жағдайда қарыздар бойынша шығындар кіреді. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Компания осы сияқты құрамдастарды оларға сәйкес болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жеке активтер ретінде таниды және оларды тиісінше амортизациялайды. Сол сияқты, негізгі техникалық шолып тексеруді жүргізген кезде сонымен байланысты шығындар, егер мойындаудың барлық критерийлері орындалса, құрал-жабдықты ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады. Сатып алу құны немесе құрылыс құны төленген жалпы соманы және активті сатып алу үшін берілген кез келген өзге құралдардың әділ құнын білдіреді.

Негізгі құралдардың тозуы төменде көрсетілгендей тиісті активтің пайдалы қызмет етуінің есепті мерзімінің ішінде тік желілік әдістің негізінде есептеледі:

	Пайдалы қызмет ету мерзімі (жылдармен)
Ғимараттар	8-50
Машиналар мен құрал-жабдықтар	3-30
Көлік құралдары	3-30
Басқасы	3-20

Пайдалы қызмет етудің күтілетін мерзімдері, қалдық құны және негізгі құралдардың тозуын есептеу әдістері жыл сайын қайта қаралып отырады және қажет болған жағдайда, тиісті өзгерістер перспективті негізде ескеріледі.

Негізгі құралдардың баланстық құны оқиғалар немесе жағдайлар баланстық құн өтеле алмайтындығына көрсететін әр жағдайда құнсыздану мәніне қайта қаралады.

Жөндеу және қалпына келтіру шығындары олардың пайда болу шамасына қарай шығыстарға жатқызылады және негізгі құралдардың функцияларына байланысты, егер тек капиталдандыруға жатпаса ғана, көрсетілген қызметтердің өзіндік құнының немесе жалпы әрі әкімшілік шығыстардың құрамына қосылады.

Минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіру резерві

Кен орнын қалпына келтіруге арналған резерв олардың пайдалы қызмет ету мерзімінің соңында өндірістік активтерді келешекте жоюға және қалпына келтіруге қатысты танылады.

Айназар кен орны бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сәйкес Компания, келісімшарттық аумақта ғимараттар мен құрал-жабдықтарды әкетуді немесе жоюды қоса алғанда, өз қызметінің салдарын жоюға міндетті. Минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіруге арналған резерв ағымдағы заңгерлік және конструктивтік талаптарға, технологиялардың деңгейі мен бағаларға сүйене отырып бағаланады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіру резерві (жалғасы)

Қалпына келтіруге арналған нақты шығындар заңнаманың, технологиялардың, бағалар мен басқа да шарттардың талаптарында және түсіндірмелерінде болған өзгерістердің салдарынан олардың бағалануынан ерекшеленуі мүмкін болғандықтан және бұл шығындар бірнеше жылдан кейін ғана болатындықтан, резервтің баланстық құны мұндай өзгерістерді есепке алу үшін тұрақты тексеріліп, түзетіліп отырады. 2022 жылғы 31 желтоқсанға минералдық шикізат кен орнын қалпына келтіруге арналған резервтің баланстық құны 56.972 мың теңге (2021 жылғы 31 желтоқсанға: 43.564 мың теңге) болды.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік, жинақталған тозу мен құнсыздануды шегере отырып, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады. Белгілі бір уақыт аралығында инвестициялық жылжымайтын мүліктің едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Компания осы сияқты құрамдастарды оларға сәйкес болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жеке активтер ретінде мойындайды және оларды тиісінше амортизациялайды. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің тозуы үйлер мен ғимараттар үшін 8 жылдан 50 жылға дейін пайдалы қызмет етудің есепті мерзімінің ішінде тік желілік әдістің негізінде есептеледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің танылуы ол шыққан кезде не болмаса егер ол пайдаланудан шығарылса және оның шығуынан келешекте экономикалық пайда күтілмесе, тоқтатылады. Шығудан туындайтын таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма оны мойындау тоқтатылған кезең ішіндегі жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік санатына не болмаса одан аудару жылжымайтын мүлікті пайдалану сипатында өзгерістер болғанда ғана жүзеге асырылады. Инвестициялық жылжымайтын мүліктен иесі алып отыратын жылжымайтын мүлік объектісіне аудару кезінде кейінгі есепке алу мақсаттары үшін шартты бастапқы құны пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне қалдық құнын білдіреді. Мүлік иесі алып отырған жылжымайтын мүлік объектісі инвестициялық жылжымайтын мүлік объектісіне айналған жағдайда, Компания мұндай жылжымайтын мүлікті пайдалану мақсаттарын өзгерту сәтіне дейін негізгі құралдарды есепке алу саясатына сәйкес ескереді.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығынды шегере отырып, бастапқы құны бойынша көрсетілген. Материалдық емес активтер 2-15 жылдың ішінде тік желілік әдістің негізінде амортизацияланады және материалдық емес активтің ықтимал құнсыздану белгілері болған жағдайда, құнсыздану мәніне сарапталады. Шектелген пайдалы қызмет ету мерзімі бар материалдық емес активтер амортизациясының мерзімі мен тәртібі кем дегенде әрбір есепті жылдың соңында сараланады. Күтілетін пайдалы қызмет ету мерзімінің немесе нақты активті пайдаланудың және одан келешек экономикалық пайда алудың күтілетін сипатының өзгеруі амортизация мерзімін немесе тәртібін өзгерту арқылы (жағдайға қарай) ескеріледі және есепті бағалаудың өзгеруі ретінде қарастырылады. Пайдалы қызмет ету мерзімі шектелген материалдық емес активтер бойынша амортизацияланған аударымдар материалдық емес активтің мақсатына сай шығыстар құрамында жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте көрсетіледі.

Қорлар

Қорлар қос көлемнің ең азы бойынша бағаланады: өзіндік құны бойынша немесе сатудың таза ықтимал бағасы бойынша. Қорлардың өзіндік құны ФИФО әдісі бойынша айқындалады (бірінші түсім – алғашқы жіберу).

Сатудың таза ықтимал бағасы өндірісті аяқтауға арналған есепті шығындарды және сатуға арналған есепті шығындарды шегере отырып, әдеттегі қызметтің барысында сатудың есепті бағасы ретінде анықталады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Сатуға арналған айналымнан тыс активтер

Компания айналымнан тыс активтер мен шығарылатын топтарды, егер олардың баланстық құны жалғасқан пайдалану нәтижесінде емес, негізінен сату бойынша мәміле арқылы өтелуге жатса, сатуға арналған деп жіктейді. Сатуға арналған деп жіктелген айналымнан тыс активтер мен шығарылатын топтар сатуға арналған шығындар шегеріліп, екі мәннің – теңгерімдік құн мен әділ құнның ең азы бойынша бағаланады. Сатуға арналған шығындар активтің (немесе шығарылатын топтың) есептен шығарылуына тікелей жататын қосымша шығындар болып табылады және қаржыландыру шығындары мен пайда салығы бойынша шығыс кірмейді.

Объектіні сатуға арналған деп жіктеудің критерийлері, егер сату ықтималдылығы жоғары, ал актив немесе шығарылатын топ өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады. Сатуды жүзеге асыруға қажетті әрекеттер сату бойынша әрекеттердегі едәуір өзгерістердің шағын ықтималдылығына, сондай-ақ сатудың күшін жоюға көрсетуі тиіс. Басшылық активті сату жөніндегі жоспарды іске асыру міндетін өз мойнына алуы тиіс және сатылым жіктелген күннен бастап бір жылдың ішінде аяқталады деген үміт болуы тиіс.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Сатуға арналған деп жіктелген активтер мен міндеттемелер қаржылық жағдай туралы есепте айналым/қысқа мерзімді баптар ретінде бөлек ұсынылады.

Шығатын топ тоқтатылған қызмет ретінде жіктеу критерийлерін қанағаттандырады, егер ол шыққан не болмаса сатуға арналған деп жіктелген құзырлы ұйым болып табылса және:

- Қызметтің бөлек елеулі бағытын немесе операцияны жүргізудің географиялық өңірін білдіреді;
- Қызметтің бөлек елеулі бағытын немесе операцияны жүргізудің географиялық өңірін шығарудың бірыңғай үйлестірілген жоспарының бір бөлігі болып табылады; не болмаса.

Кейіннен қайта сату мақсатында ғана сатып алынған еншілес ұйым болып табылады.

Дивидендтер

Компания бөлінуі бекітілгенде және бұдан былай Компанияның қарауында қалмағанда, дивидендтердің төленуіне қатысты міндеттемені мойындайды. Бөлуді акционерлер бекітеді. Тиісті сома тікелей меншікті капитал құрамында танылады. Өзінің меншік иелерінің пайдасына дивидендтер ретінде ақша қаражатынан өзге болатын активтерді (ақшалай емес активтер) бөлу кезінде ақшалай емес активтерді өзінің меншік иелерінің пайдасына дивиденд ретінде бөлу міндеттемесі бөлінетін активтердің әділ құны бойынша бағаланады.

Жалдау

Шарттың жасалу сәтіне Компания жалдау келісімі жалдау болып табылатындығын не болмаса белгілерін қамтитындығын бағалайды. Басқаша айтқанда, Компания шарт сәйкестендірілген активті белгілі бір уақыт кезеңінің ішінде өтемақының орнына пайдаланылуын бақылау құқығын беретіндігін айқындайды.

Компания жалға алушы ретінде

Компания, қысқа мерзімді жалдауды және төмен құны бар активтерді жалдауды қоспағанда, барлық жалдау шарттарын мойындауға және бағалауға бірыңғай тәсілді қолданады. Компания жалдау төлемдерінің жасалуына қатысты жалдау міндеттемелерін және пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындайды, олар базалық активтерді пайдалану құқығын білдіреді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

Компания жалға алушы ретінде (жалғасы)

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер

Компания жалдаудың басталу күніне (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күнге) пайдалану құқығы нысанындағы активтерді мойындайды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзете отырып жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған залалды шегере отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құнына жалдау бойынша мойындалған міндеттемелердің көлемі, болған бастапқы тікелей шығындар және жалдаудың басталу күніне немесе жалдау бойынша алынған ынталандырушы төлемдерді шегере отырып жасалған жалдау төлемдері жатады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер келесі кезеңдердің барынша қысқасы бойына тік желілік әдіспен амортизацияланады: жалдау мерзімі немесе активтердің пайдалы қызмет етуінің болжамды мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер негізгі құралдардың құрамында танылады және қаржылық жағдай туралы есепте бөлек көрсетілмейді.

Жалдау бойынша міндеттемелер

Жалдаудың басталу күніне Компания жалдау мерзімінің ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау міндеттемелерін мойындайды. Жалдау төлемдеріне алынуға жататын жалдау бойынша кез келген ынталандыратын төлемдерді, индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болатын құбылмалы жалдау төлемдерін және тарату құнының кепілдіктері бойынша төленетін сомаларды шегере отырып белгіленген төлемдер (оның ішінде іс мәні бойынша белгіленген төлемдер) жатады. Жалдау төлемдеріне, егер Компанияның бұл опционды орындайтындығына жеткілікті сенімділік болса, сатып алу опционын орындау бағасы және егер жалдау мерзімі Компанияның жалдауды тоқтату опционын әлеуетті орындауын көрсететін болса, жалдауды тоқтату үшін айыппұлдарды төлеу жатады. Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді болмайтын құбылмалы жалдау төлемдері мұндай төлемдердің жүзеге асырылуына әкеп соқтыратын оқиға немесе талап орын алатын кезеңде шығыстар ретінде (олар қорларды өндіру үшін болған жағдайлардан басқа) танылады.

Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін Компания жалдаудың басталу күніне қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады, өйткені жалдау шартында көзделген пайыздық мөлшерлеме оңай айқындала алмайды. Жалдаудың басталу күнінен кейін жалдау бойынша міндеттемелер көлемі пайыздардың есептелуін көрсету үшін ұлғайтылады және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азайтылады. Сонымен қатар, Компания түрлендірілген, жалдау мерзімі өзгерген, жалдау төлемдері өзгерген (мысалға, мұндай төлемдерді айқындау үшін пайдаланылатын индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруімен негізделген келешек төлемдердің өзгеруі) немесе базалық активті сатып алуға арналған опционды бағалау өзгерген жағдайда жалдау міндеттемелерінің баланстық құнын қайта бағалайды.

Қысқа мерзімді жалдау және төмен құны бар активтерді жалдау

Компания техника мен құрал-жабдықты қысқа мерзімді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды өзінің қысқа мерзімді жалдау шарттарына (яғни жалдаудың басталу күніне жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын мерзімді құрайтын және сатып алу опционын қамтымайтын шарттарға) қолданады. Компания сондай-ақ төмен құны бар активтерді жалдауға қатысты мойындаудан босатуды қолданады. Қысқа мерзімді жалдау мен төмен құны бар активтерді жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімінің бойына желілік әдіспен шығыстар ретінде танылады.

Компания жалға беруші ретінде

Сол бойынша Компанияның активті иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер және пайда іс жүзінде қалатын жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Туындайтын жалдау кірісі жалдау мерзімінің бойына тік желілік әдіспен ескеріледі және өзінің операциялық сипатына орай жиынтық кіріс туралы есепте түсімге қосылады. Операциялық жалдау шартын жасау кезінде болатын бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына қосылады және жалдау кірісі сияқты дәл сондай негізде жалдау мерзімінің ішінде мойындалады. Шартты жалдау ақысы олар алынған кезеңде түсімнің құрамында мойындалады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Салықтар

Ағымдағы пайда салығы

Ағымдағы және алдыңғы кезеңдер үшін ағымдағы пайда салығы бойынша активтер мен міндеттемелер өтелуге немесе салық органдары төлеуге жататын сома бойынша бағаланады. Сомаларды есептеу үшін пайдаланылатын салық салу мөлшерлемесі мен салық заңнамасы, бұл есепті күнге қолданысқа енгізілген немесе нақты заңдастырылған салық мөлшерлемесі және салық заңнамасы.

Тікелей капиталда мойындалған баптарға қатысты ағымдағы табыс салығы жиынтық кіріс туралы есепте емес, капиталдың құрамында мойындалады. Басшылық соған қатысты тиісті салық заңнамасы әртүрлі түсіндірілуі мүмкін салық декларацияларында көрсетілген позицияларды мерзімді етіп бағалайды және қажетіне қарай бағалау міндеттемелерін құрады.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы есепті күнге қаржылық есептілік мақсаттары үшін уақытша айырмаларды айқындау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері мына жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақыт айырмалары бойынша мойындалады:

- Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі бизнестерді біріктіру болып табылмайтын операцияның барысында гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқыда мойындау нәтижесінде туындайды және операцияны жасау сәтіне бухгалтерлік пайдаға да, сол сияқты салық салынатын пайдаға немесе зиянға ықпал етпейді;
- Еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты салық салынатын уақытша айырмаларға қатысты егер уақыт айырмасын қалпына келтіру мерзімін бақылау мүмкін болса уақытша айырмасы жақын болашақта қалпына келтірілмейді деген айтарлықтай ықтималдылық болса, уақытша айырмалар мойындалмайды.

Кейінге қалдырылған салық активтері, мына жағдайлардан басқа, соған қарсы есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылатын пайдаланылмаған салық жеңілдіктері мен пайдаланылмаған салық шығындары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда болады деген едәуір ықтималдылық болатын шамада барлық есептен шығарылатын уақыт айырмалары, келешек кезеңдерге ауыстырылған пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады:

- Шегерілетін уақыт айырмасына жататын кейінге қалдырылған салық активі бизнестерді біріктіру салдарынан тумаған болса және ол операцияны жасау кезінде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе зиянға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемелерді бастапқы тану нәтижесінде туындаса;
- Еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен кәсіпкерлікке қатысу үлестерімен байланысты есептен шығарылатын уақыт айырмаларына қатысты кейінге қалдырылған салық активтері уақыт айырмалары келешекте қалпына келтіріледі және соған қарсы уақыт айырмалары есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайда орын алады деген ықтималдылық бар дәрежеде ғана мойындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есепті күнге қайта қаралып, кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайданы алу ықтималдылығы шамалы деп бағаланатын дәрежеде азаяды. Мойындалмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есепті күнге қайта қаралады және келешек салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін өтеуге мүмкіндік береді деген ықтималдық туындаған дәрежеде ғана мойындалады. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын немесе іс жүзінде қабылданған салық мөлшерлемелеріне (және салық заңнамасына) сүйене отырып активті өткізу немесе міндеттемені өтеу кезеңінде қолданылады деп күтілетін салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады. Пайда немесе зиян құрамында мойындалған баптарға қатысты кейінге қалдырылған салық пайда немесе зиян құрамында мойындалмайды. Мерзімі ұзартылған салықтар баптары олардың негізіндегі операцияларға сәйкес не болмаса БЖК құрамында немесе тікелей меншікті капиталда мойындалады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Салықтар (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Бизнесерді біріктіру шеңберінде болған, бірақ осы күнге бөлек мойындауға арналған критерийлерді қанағаттандырмайтын салықтық пайда кейіннен, фактілер мен жағдайлардың өзгеруі туралы жаңа ақпарат пайда болған жағдайда танылады. Түзету гудвилдің азаюы ретінде көрсетіледі (егер оның көлемі гудвилдің мөлшерінен аспаса), егер ол бағалау кезеңінің ішінде жүзеге асырылса, өзге жағдайларда ол пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Компания кейінге қалдырылған салық активтерін және кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін, егер оның ағымдағы салық активтерін ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алуға арналған заңмен қорғалған құқығы болған және кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері бір салық органы белгілі бір ұйымнан өндіріп алатын пайда салығына жатқан жағдайда, соның операцияларына салық салынса не болмаса түрлі ұйымдардан, операцияларына салық салынса, әрі олар ағымдағы салық міндеттемелері мен активтері бойынша нетто-негізде есеп айырысуларды жасағысы келсе не болмаса жүзеге асырса, не болмаса бұл активтерді өткізгісі және бұл міндеттемелерді кейінге қалдырылған міндеттемелердің немесе активтердің едәуір сомасының өтелуі немесе орны толтырылуы күтілетін әрбір келешек кезеңдерде бір мезгілде өтелген жағдайда, өзара есепке алады.

Қосылған құн салығы (ҚҚС)

Сатуға қатысты ҚҚС салық органдарына сатып алушыларға тауарлар жеткізілген немесе қызметтер көрсетілген кезде төленуге тиіс. Төленген ҚҚС әдетте ҚҚС бойынша шот-фактура алынғаннан кейін алынған ҚҚС есебінен өтеледі. Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС есепке алуға мүмкіндік береді. Сатуға және сатып алуға жататын ҚҚС қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте нетто негізінде мойындалады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Компания әрбір есепті күнге активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Мұндай белгілер болғанда немесе егер активті құнсыздануға жыл сайынғы тестілеуді орындау қажет болса, Компания активтің өтелетін құнын бағалайды. Активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бірліктің өтелетін құны - бұл келесі көлемдердің ең үлкені: есептен шығару шығындарын шегере отырып активтің (ақша ағындарын жасайтын бірліктің) әділ құны немесе активті (ақша ағындарын жасайтын бірлікті) пайдалану құндылығы.

Өтелетін сома негізінен актив басқа активтер немесе активтердің топтары тудыратын ағындардан тәуелсіз ақша ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, жекелеген актив үшін анықталады. Егер активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің баланстық құны оның өтелетін сомадан артып кетсе, актив құнсызданған деп саналады және өтелетін құнына дейін есептен шығарылады.

Пайдаланудан болатын құндылықты бағалау кезінде болашақтағы ақша ағындары келтірілген құнға дейін дисконттау мөлшерлемесі бойынша активке тән ақша мен тәуекелдердің уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін салық салғанға дейін дисконтталады. Есептен шығаруға арналған шығындарды шегергенде әділ құнын анықтау кезінде жуық арадағы нарықтық операциялар ескеріледі. Олар болмаған кезде бағалаудың тиісті үлгісі қолданылады. Мұндай есептеулер бағалау коэффициенттерімен, акциялар нарығында еркін айналыста болатын баға белгілеулерімен немесе әділ құнның басқа да қолжетімді көрсеткіштерімен расталады.

Компания жекелеген активтер жататын әрбір ақша қаражатын тудыратын бірлік үшін бөлек әзірленетін өзекті жоспарларға және болжамды есептеулерге сүйене отырып құнсыздану сомасын айқындайды. Осы жоспарлар мен болжамды есептеулер әдетте бес жылды құрайды. Ұзақ мерзімді өсім үрдістері бесінші жылдан кейін болжанатын келешек ақша ағындарына қатысты есептеліп, қолданылады.

Жалғасып отырған қызмет бойынша құнсызданудан болған зиян қайта бағалау БЖК құрамында танылған бұрынғы қайта бағаланған жылжымайтын мүлік объектілерін қоспағанда, жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылады. Мұндай жылжымайтын мүлік объектілері болған жағдайда құнсыздану зияны БЖК-де бұрын жасалған қайта бағалау сомаларының шегінде танылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)****Қаржы активтерінің құнсыздануы (жалғасы)**

Компания әрбір есепті күнге, гудвилді қоспағанда, активтің бұрын мойындалған құнсыздану шығындарының жоқ немесе қысқарған екендігінің белгілері бар-жоғын айқындайды. Егер ондай белгі бар болып шықса, Компания активтің немесе ақша қаражатын тудыратын бірліктің өтелетін соманы есептейді.

Құнсызданудан болатын бұрын танылған шығындар, егер құнсызданудан болатын шығынды соңғы рет таныған уақыттан бастап активтің өтелетін соманы айқындау үшін пайдаланылған жол берілімде өзгеріс орын алған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетпеуімен, сондай-ақ амортизацияны шегеріп тастағанда баланстық құнынан аспауымен шектелген, бұл актив егер алдыңғы жылдары құнсызданудан болған зиян деп танылмаған жағдайда, баланстық құны бойынша танылуы мүмкін. Құнның мұндай қалпына келтірілуі, актив қайта бағаланған құн бойынша ескерілетін жағдайларды қоспағанда, жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады. Соңғы жағдайда құнның қалпына келтірілуі қайта бағалаудан болған құнның өсімі ретінде ескеріледі.

Қаржы активтері***Бастапқы тану және бағалау***

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, БЖК арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі шартта көзделген қаржы активі мен Компания бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Компания іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Компания қаржы активтерін бастапқыда мәміле бойынша шығындар сомасына пайда немесе зиян арқылы ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Компания іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе БЖК арқылы әділ құны бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест болып табылады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады.

Компания қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Компания өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта («стандартты талаптарда» жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Компания активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Компанияның қаржы активтеріне, ақша қаражаты мен оның баламалары, пайдалануда шектелген ақша қаражаты, сауда және басқа да дебиторлық берешек жатады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері төрт санатқа жіктеледі:

- Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- Жинақталған пайда мен зиянды кейіннен қайта жіктей отырып БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- Мойындау тоқтаған кезде жинақталған пайда мен зиянды кейіннен қайта жіктеместен БЖК арқылы әділ құны бойынша бағаланатын, ұйымның қарауына қарай жіктелген қаржы активтері (үлестік құралдар);
- Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Кейінгі бағалау (жалғасы)

Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санаты Компания үшін барынша орынды болып табылады, тиісінше ол Компанияның барлық ағымдағы қаржы активтеріне қолданылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Бұл санат Компания үшін барынша орынды болып табылады. Компания қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- Қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- Қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зиян активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Компания сауда дебиторлық берешекті жатқызады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешек

Сауда және басқа да дебиторлық берешек белсенді нарықта жүрмейтін белгіленген немесе айқындалатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Бастапқыда мойындалғаннан кейін осы сияқты қаржы активтері тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып айқындалған амортизацияланған құны бойынша бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану негізінде амортизация жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржылық кірістің құрамына енгізіледі. Құнсызданумен негізделген шығыстар жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте жалпы және әкімшілік шығыстар құрамында мойындалады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (немесе қолданылуына қарай – қаржы активінің бір бөлігі немесе сол сияқты қаржы активтері тобының бір бөлігі) қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте мойындалуын тоқтатады, егер:

- Активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Компания активтен ақша ағындарын алу құқығын ақша ағындарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша еш кешіктірмей алатын үшінші тарапқа төлеу бойынша өзіне міндеттеме алғанда; немесе (а) Компания барлық тәуекелдер мен активтен түсетін пайданы бергенде, не болмаса (б) Компания барлық тәуекелдер мен активтен түсетін пайданы бермегенде және сақтамаған, бірақ осы активтерді бақылау функциясын берген жағдайда.

Егер Компания активтен ақша ағындарын алуға өзінің барлық құқықтарын берсе не болмаса транзит келісімін жасаса және бұл ретте активтен болған барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, бірақ оны өзінде сақтамаса, сондай-ақ жаңа активке бақылау бермесе, жаңа актив Компания берілген активте өзінің қатысуын жалғастыратын дәрежеде мойындалады. Мұндай жағдайда Компания тиісті міндеттемені мойындайды. Берілген актив және тиісті міндеттеме Компания сақтаған құқықтар мен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Берілген активке кепілдік нысанындағы жалғасқан қатысу активтің бастапқы теңгерімдік құны немесе Компаниядан талап етілуі мүмкін төлемнің ең жоғары сомасы өлшемдердің ең кішісі бойынша танылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Компания пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық құралдарға қатысты күтілетін несиелік зиянды (КНЗ) бағалау резервін мойындайды. КНЗ шартқа сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен Компания бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен алынған мәнін пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырманың негізінде есептеледі. Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық күтілетін несиелік зиян) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиян) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешекке және шарт бойынша активтерге қатысты Компания КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Компания несиелік тәуекелдің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиянға тең сомада залалдарға бағалау резервін мойындайды. Компания қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несиелік зиянның пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Ақша қаражаты және қысқа мерзімді депозиттер

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есептегі ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттерге банктер мен кассадағы ақшалай қаражат және өтеу мерзімі 3 ай немесе одан аз болатын, белгілі бір ақша қаражатының сомаларына оңай айырбасталатын және құнның өзгеруіне елеусіз тәуекелге ұшырайтын қысқа мерзімді өтімділігі жоғары депозиттер жатады.

Ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есептің мақсаттары үшін ақша қаражаты мен оның баламалары жоғарыдағы анықтамаға сай ақша қаражаты мен қысқа мерзімді депозиттерден тұрады, өйткені олар Компанияның ақша қаражатын басқару қызметінің ажырамас бөлігі болып есептеледі. Есепті күннен кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде пайдалануда шектелген қалдықтар айналымнан тыс активтердің құрамында бөлек баппен бөлініп көрсетілген.

Бастапқы тану және бағалау

9 ХҚЕС (IFRS) қолданылу аясындағы қаржылық міндеттемелер пайда немесе шығын; несиелер мен қарыздар, кредиторлық берешек немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі. Компания өзінің қаржылық міндеттемелерін оларды бастапқы мойындау кезінде жіктейді.

Барлы қаржылық міндеттемелер бастапқыда оларға мәміле бойынша тікелей байланысты шығындар шегеріліп (несиелер, қарыздар мен кредиторлық берешек болған жағдайда) әділ құны бойынша танылады.

Компанияның қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиторлық берешекті және жалдау бойынша міндеттемелерді қамтиды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді одан кейінгі бағалау олардың жіктелуіне былайша тәуелді болады:

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер

«Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санатына саудаға арналған қаржылық міндеттемелер мен пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын ретінде бастапқыда мойындау кезінде айқындалған қаржылық міндеттемелер кіреді.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша пайда немесе зиян жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылады.

Бастапқы тану кезінде пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын деп айқындалған қаржылық міндеттемелер бастапқы тану күніне осы санатқа және тек 9 ХҚЕС-тің (IFRS) критерийлерін сақтай отырып жатқызылады. Компанияның пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын оның қарауы бойынша жіктелген қаржылық міндеттемелері жоқ.

Несиелер мен қарыздар

Бастапқыда танылғаннан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша пайда мен зиян, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйлықақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажыратылмас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржылық шығыстар құрамына енгізіледі.

Тануды тоқтату

Қаржылық жағдай туралы жеке есепте қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады.

Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің мойындалуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені мойындаудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құндағы айырмасы жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте мойындалады.

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте тек таза сальдоны ғана көрсете отырып қаржы активтері мен міндеттемелердің өзара есепке алынуы тек мына жағдайларда ғана жүзеге асырылады, егер:

- Заңды түрде бекітілген өзара есеп жүргізу құқығы болса; және
- Таза сома негізінде өтеу немесе міндеттемелерді реттеумен бір мезгілде активті сату ниеті болса.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы құралдарының әділ құны

Әрбір есепті күнге белсенді нарықтарда саудалануы жүзеге асырылып отырған қаржы құралдарының әділ құны мәміле бойынша шығасылар шегерілмей нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлердің баға белгілеулеріне сүйене отырып (ұзақ позицияларды сатып алуға арналған баға белгілеу және қысқа позицияларды сатуға арналған баға белгілеу) анықталады.

Олармен сауда белсенді нарықта жүзеге асырылмайтын қаржы құралдары үшін әділ құн тиісті бағалау әдістемелерін қолдану жолымен анықталады. Мұндай әдістемелерге таяу арада коммерциялық негізде жасалған мәмілелердің бағаларын пайдалану, сол сияқты құралдардың ағымдағы әділ құнын пайдалану; дисконтталған ақша ағындарын талдау не болмаса басқа да бағалау модельдері кіруі мүмкін.

Әділ құны бойынша жекелеген қаржылық есептілікте бағаланатын немесе жекелеген қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде әділ құнның төменде сипатталған иерархиясының шеңберінде жіктеледі:

- 1-Деңгей - бірдей активтерге немесе міндеттемелерге арналған белсенді нарықтардағы баға белгілеулері (түзетілмеген);
- 2-Деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды болатын иерархияның ең төменгі деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын болып табылатын бағалау үлгілері;
- 3-Деңгей - иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құны бойынша бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Жекелеген қаржылық есептілікте қайталанатын негізде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер болған жағдайда, Компания оларды әрбір есепті кезеңнің соңына жіктеуді қайталап талдай отырып (жалпы әділ құны бойынша бағалау үшін едәуір болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде) иерархияның деңгейлері арасында аудару қажеттілігін айқындайды.

Резервтер

Егер Компанияның өткен оқиға нәтижесінде пайда болған ағымдағы міндеттемесі, осы міндеттемені өтеу үшін қажет болатын экономикалық пайдадан айрылу ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасын алу мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Компания резервтердің бір бөлігінің немесе барлықтарының өтемақысын алуды болжап отырса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтемақы тек өтемақыны алуда күмән болмаған жағдайда ғана жекелеген актив ретінде мойындалады.

Егер ақшаның уақытша құнының ықпалы елеулі болса, резервтер салық салынғанға дейінгі ағымдағы мөлшерлеме бойынша дисконтталады, әрі ол қолданылатын жағдайда нақты міндеттемеге тән болатын тәуекелдерді көрсетеді.

Егер дисконттау қолданылса, резервтің ұлғаюы уақыт өтісімен қаржылық шығыс ретінде мойындалады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім

Компания қызметі жүктерді тасымалдау қызметтерін, сервистік флот қызметтерін, сондай-ақ тасымалдауды басқару қызметтерін көрсетумен байланысты. Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім Компания экономикалық пайданы ала алатындығының және кіріс сомасы төлемнің жасалу уақытына қарамастан шынайы түрде бағалана алатындығының ықтималдылығы болатын дәрежеде танылады. Пайда шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын сыйақылардың әділ бағасы бойынша бағаланады. Компания пайда алуды көздейтін өзі жасаған шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Компания ол барлық мұндай шарттар бойынша принципал ретінде болады деген тұжырымға келді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Кірістер мен шығыстарды тану (жалғасы)

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім (жалғасы)

Компания жүктерді тасымалдау қызметтерін, сервистік флот және тасымалдауды басқару қызметтерін көрсетеді, олар не бөлек көрсетіледі, не болмаса кешенді шартқа қосылады. Компания шарт бойынша көрсетілуі тиіс қызметтердің жалпы көлемінде нақты көрсетілген қызметтердің үлесіне тепе-тең етіп бағаланатын нақты операцияның аяқталу дәрежесіне сүйене отырып бұл қызметтерге қатысты түсімді мойындайды, өйткені сатып алушы Компания ұсынатын пайданы бір мезгілде алып, тұтынады.

Компания мәміле бойынша барлық тараптар қабылдаған және келісіп алған жүктің көлемі мен Компания мен кеме жалдаушылар арасында жасалған шарттарда белгіленген тиянақталған тарифтерге сүйене отырып, шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін көрсетуден және тасымалдау бойынша қызметтердің көрсетілу фактісі бойынша тауарлардан түскен түсімді мойындайды.

Сатып алушылармен жасалған шарттардағы жалдау элементі

Компания өзінің заңгерлік тұрғысынан жалдау шарты болып табылмайтын бір немесе бірнеше өзара байланысты операциялар кіретін келісімді жасай алады, бірақ активті пайдалану құқығын төлемге немесе төлемдердің бірқатарына айырбас ретінде береді. Компания активті осылайша пайдалану құқығын тиісті қызметтермен бірге басқа ұйымға бере алады.

Компания жалдау элементіне жататын және келісімнің басқа элементтеріне жататын төлемдерді барлық элементтердің салыстырмалы әділ құнына сүйене отырып бөледі.

Қаржыландырудың айтарлықтай компоненті

Әдетте, Компания сатып алушылардан қысқа мерзімді аванстық төлемдерді алады. 15 ХҚЕС-те (IFRS) көзделген практикалық сипаттағы жеңілдікті пайдалану нәтижесінде Компания сатып алушыға уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді беру мен сатып алушының мұндай тауардың немесе қызметтердің ақысын төлеу арасындағы кезең бір жылдан аспайды деп күтіп отырса, шарттарда қаржыландырудың едәуір құрамдасының ықпалын ескере отырып өтемақының уәде етілген сомасын түзетпейді.

Сондай-ақ Компания тасымалдауды басқару қызметтері көрсетілген жағдайда сатып алушылардан ұзақ мерзімді аванстық төлемдерді алды. Қаржыландырудың едәуір құрамдасын көрсету үшін мұндай шарттар бойынша мәміле бағасы шарттың жасалу сәтіне Компания мен оның сатып алушылары арасында қаржыландырудың бөлек операциясы үшін қолданылатын мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталады.

Сауда дебиторлық берешек

Сауда дебиторлық берешек Компанияның шартсыз болып табылатын өтемақыға құқықты береді (яғни мұндай өтемақы төленуге жататын сәттің орын алуы тек уақыт өтуімен ғана негізделген).

Шарт бойынша активтер

Шарт бойынша актив ұйымның сатып алушыға берілген тауарларға немесе қызметтерге айырбас ретінде өтемақыны алуға арналған құқығы болып табылады. Егер Компания тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыға ол өтемақыны төлегенге дейін немесе өтемақы төленуге жататын болған сәтке дейін беретін болса, шартты болып табылатын алынған өтемақыға қатысты шарт бойынша актив танылады.

Шарт бойынша міндеттемелер

Шарт бойынша міндеттеме – бұл сатып алушыға тауарларды немесе қызметтерді беру міндеті, әрі солар үшін Компания сатып алушыдан өтемақыны алды (не болмаса сол үшін өтемақы төленуі тиіс). Егер сатып алушы өтемақыны Компания тауарды немесе қызметті сатып алушыға бермес бұрын төлейтін болса, төлем жасалған сәтте немесе төлем төленуге тиісті болатын сәтте (қайсысының бұрын басталуына қарай) шарт бойынша міндеттеме танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Компания шарт бойынша өз міндеттерін орындағанда түсім ретінде танылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Кірістер мен шығыстарды тану (жалғасы)

Шығыстар

Шығыстар тиісті тауарларды немесе қызметтерді нақты алу сәтіне, олардың қашан төленгеніне қарамастан ескеріледі және жекелеген қаржылық есептілікте олар жататын кезеңде көрсетіледі.

Қарыздар бойынша шығындар

Компанияның ниетіне сәйкес пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін ұзақ уақыт кезеңін міндетті түрде талап ететін активті сатып алуға, салуға немесе өндіруге тікелей қатысы бар қарыз алулар бойынша шығындар мұндай активтің бастапқы құнының бір бөлігі ретінде капиталданады. Қарыз алулар бойынша барлық өзге шығындар келтірілген кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қарыз алулар бойынша шығындарға пайыздардың төленуі және ұйым қарызға алынған қаражатпен байланысты шеккен басқа да шығындар жатады.

Активтер мен міндеттемелерді айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте Компания активтер мен міндеттемелерді олардың айналымдағы/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады.

Актив мына жағдайларда, егер:

- Оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналса;
- Ол ең бастысы сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- Оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың шегінде өткізу болжанса; немесе
- Есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде қолданылатын міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе ақша қаражатының баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- Оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде реттеу болжанса;
- Ол көбінесе сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- Ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде реттелуі тиіс болса; немесе
- Ұйымның есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелердің реттелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Компания барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімділер ретінде жіктейді.

Кейінгі қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР

Компанияның жекелеген қаржылық есептілігін әзірлеу оның басшылығынан пікір білдіруін, есепте көрсетілетін кіріс сомаларына, шығыстарға, активтер мен міндеттемелерге, сондай-ақ мұндай баптар туралы және шартты міндеттемелер туралы ақпараттың ашылып көрсетілуіне ықпал ететін бағалау мен жорамалдарды айқындауды талап етеді. Осы жорамалдар мен бағалауға қатысты белгісіздік мұндай жорамалдар мен бағалаулар қабылданатын активтердің немесе міндеттемелердің ағымдағы құнына қатысты келешекте едәуір түзетулер жасауды қажет етуі мүмкін нәтижелерге әкеліп соқтыруы мүмкін.

Компанияның есеп саясатын қолдану процесінде басшылық жекелеген қаржылық есептілікте мойындалған сомаларға едәуір ықпал ететін келесі пайымдауларды пайдаланды:

Негізгі құралдарды тиімді пайдалану мерзімдері

Компания ұқсас активтерге қатысты өз тәжірибесінің негізінде кәсіпқой пайымдауды қолдана отырып негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімдерін бағалайды. Мұндай активтермен байланысты келешек экономикалық пайда, негізінен, оларды пайдаланудың нәтижесінде алынады. Дегенмен, техникалық немесе коммерциялық ескіру, сондай-ақ құрал-жабдықтың тозуы сияқты басқа да факторлар мұндай активтермен байланысты экономикалық пайданың азаюына жиі әкеп соқтырады. Басшылық активтердің ағымдағы техникалық жай-күйіне сүйене отырып және соның ішінде бұл активтер Компанияға экономикалық пайда әкелетін есепті кезеңді ескере отырып негізгі құралдардың пайдалы қызмет етуінің қалған мерзімін бағалайды. Бұл ретте назарға келесі негізгі факторлар алынады: (а) активтерді пайдаланудың күтілетін мерзімі; (б) пайдалану сипаттамалары мен техникалық қызмет көрсетудің регламентіне тәуелді болатын активтердің күтілетін физикалық тозуы; және (в) нарықтық жағдайлардың өзгеруінің нәтижесінде технологиялық және коммерциялық тұрғыдан активтердің моральдық тозуы.

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы

Компания әрбір есепті күнге активтердің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер мұндай белгілер болса, сондай-ақ жағдайлар оның баланстық құны құнсыздануы мүмкін екендігіне көрсеткен жағдайларда, Компания активтің өтелетін сомасын бағалайды. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Компания, басқа факторлармен қатар, мұнай мен жүктерді тасымалдау, Каспий теңізінде теңіз сүйреткіштері мен баржаларды жалдау сұранысын назарға алады.

Басшылық 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның негізгі құралдарының (көлік құралдары – теңіз кемелері, үйлер) және инвестициялық жылжымайтын мүлігінің құнсыздану мәніне тестілеу жүргізді.

Компания активтердің құнсыздануына тест жүргізді, солар бойынша әлеуетті құнсыздану индикаторлары анықталды. Компания бұл активтерді ақша қаражатын жасайтын келесі бірліктерге бөлді:

- Инвестициялық жылжымайтын мүлік – офистік үй;
- Негізгі құралдар – офистік ғимарат (әкімшілік бөлік);
- Негізгі құралдар – «Барыс» және «Сұңқар» контейнер тасушылары;
- Негізгі құралдар – MCV «Бүркіт» өздігінен жүретін баржа;
- Негізгі құралдар – «Ақтау» мұнай танкері;
- Негізгі құралдар – «Бекет-Ата» және «Түркістан» құрғақ жүк таситын кемелер.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік – офистік үй

2022 жылғы 31 желтоқсанға инвестициялық жылжымайтын мүлік бойынша өтелетін сома 468.427 мың теңге болды. Ол бес жылдық мерзімге арналған қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжанатын ақша ағындары жалға берілетін алаңдардың жалдау төлемдерінің біртіндеп өсу тұрақтылығын көрсету үшін есептелген. Болжанатын ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 15,2% құрады, ал бес жыл мерзімнің шегінен тыс ақша ағындары 5% тең өсім қарқыны ескеріле отырып экспрополяцияланды, әрі ол саланың ұзақ мерзімді орташа өсу қарқынына сәйкес келді. Компания 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздануын мойындамады (6-ескертпе).

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Негізгі құралдар – офистік үй (әкімшілік бөлік)

Офистік үйдің әкімшілік бөлігінің өтелетін құны инвестициялық жылжымайтын мүліктің құнсыздану пайызын оның құнсыздануына дейінгі құнына қатынасын қолдану арқылы айқындалды. Компания 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ғимараттың әкімшілік бөлігінің құнсыздануын мойындамады (5-ескерте).

Сервистік флот

Сервистік флоттың тұрып қалуына және Каспий теңізінде сұраныстың төмендеуіне орай, Компания басшылығы 2018 жылы сервистік флоттың баланстық құнын толықтай құнсыздандырды. 2022 жылғы 31 желтоқсанға Компания сервистік флотты пайдаланудың анық перспективаларын көріп тұрған жоқ. 2022 жыл ішінде Компания 23.560 мың теңге сомасында пайдаланудағы кемелерді техникалық байқау жөніндегі нұсқаулыққа сәйкес ҚМГ-108 кемесінде күрделі жөндеу жүргізді. Компания бұл соманы сервистік флоттың құнсыздануы деп таныды.

«Барыс» және «Сұңқар» контейнер тасушылары

«Транскаспий халықаралық көлік бағыты» ЗТБ Халықаралық ұйымымен ынтымақтастық шеңберінде ТШО Келешек Кеңейту Жобасы (ККЖ) бойынша келісімшарт аяқталғаннан кейін 2020 жылы «Барыс» кемесін контейнер тасушы етіп қайта жабдықтау басталды, ол 2021 жылғы наурыздан бастап жұмыс істеп келеді, 2022 жылы «Сұңқар» кемесі контейнер тасушы болып қайта жабдықталды, әрі ол 2022 жылғы қыркүйектен бастап жұмыс істеп келеді. Қос кеме «Ақтау – Баку – Ақтау» фидер желісінде жұмыс істеп келеді. Топ 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайдалану құндылығын айқындау (value in use) арқылы «Барыс» және «Сұңқар» кемелерінің құнсыздануына тестілеу өткізді.

Өтелетін құн Компанияның қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжамды ақша ағындары 2033 жылға дейін кемеңің пайдалы қызмет ету мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындары контейнерлік тасымалдау тұрақтылығын көрсету үшін есептелген. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі АҚШ долларындағы ақша ағындарын дисконттау үшін 14,4% болды. Болжамды кезеңдегі ақша ағындары инфляцияға бағалардың күтілетін өзгеруін ескере отырып көрсетілді. Жасалған талдаудың нәтижесінде «Барыс»-тың өтелетін сомасы 240.932 мың теңгеге оның баланстық құнынан төмен болды. Контейнерлік тасымалдау көлемінің рұқсат етілген шекте 10%-ға азаюы 1.045.952 мың теңге сомасында құнсызданудан болатын қосымша шығынға әкеп соқтырады.

MSV Бүркіт өздігінен жүретін баржса

2021 жылы өндірістік жоспарлардың болмауына байланысты Компания «Бүркіт» кемесінің баланстық құнын толығымен құнсыздандырды. 2022 жылы Компания жүргізілген күрделі жөндеу сомасына 230.542 мың теңге мөлшерінде құнсыздануды мойындады. 2022 жылғы 31 желтоқсанда кеме контейнерлік кемеге жаңартылуда.

«Ақтау» мұнай танкері

2022 жылғы 31 желтоқсанға «Ақтау» танкерінің өтелетін сомасы баланстық құнға сәйкес болды. Тиісінше, Компания «Ақтау» танкерінің құнсыздануынан болған залалды есептемеді. Ол Компанияның қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде танкерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжамды ақша ағындары 2031 жылға дейін танкердің пайдалы қызмет ету мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындары танкердің моральдық тозуына орай мұнайды тасымалдау көлемдерінің біртіндеп азаюын көрсету үшін есептелді. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 14.4% болды. Болжамды кезеңдегі ақша ағындары инфляцияға бағалардың күтілетін өзгеруін ескере отырып көрсетілді. Бұл талдау ағымдағы жылы танкердің өтелетін сомасы оның баланстық құнына сәйкес келетіндігін көрсетті. Бағалау моделінде пайдаланылған негізгі елеулі жорамалдар мұнайды тасымалдау көлемдері болып табылады, олар танкердің техникалық мүмкіндіктерін ескере отырып 2026 жылдан бастап азайып келеді. Мұнайды тасымалдау көлемінің рұқсат етілген шекте 10%-ға азаюы 473.020 мың теңге сомасында құнсызданудан болатын шығынға әкеп соқтырады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР МЕН ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Айналымнан тыс активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Бекет Ата және Түркістан құрғақ жүктерді таситын кемелер

Өтелетін құн Компанияның қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Болжамды ақша ағындары 2033 жылға дейін кемеңің пайдалы қызмет ету мерзіміне айқындалған. Болжамды ақша ағындары құрғақ жүктерді тасымалдау тұрақтылығын көрсету үшін есептелген. Болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі АҚШ долларындағы ақша ағындарын дисконттау үшін 14,4% болды.

Болжамды кезеңдегі ақша ағындары инфляцияға бағалардың күтілетін өзгеруін ескере отырып көрсетілді. Жасалған талдаудың нәтижесінде, «Бекет Ата» және «Түркістан» құрғақ жүктерді таситын кемелердің өтелетін сомалары 879.455 мың теңгеге және 426.885 мың теңгеге олардың баланстық құнынан төмен болды.

Жүктерді тасымалдау көлемінің рұқсат етілген шекте 10%-ға азауы «Бекет Ата» құрғақ жүктерді таситын кеме бойынша 880.720 мың теңге сомасында және «Түркістан» құрғақ жүктерді таситын кеме бойынша 830.607 мың теңге сомасында қосымша шығынға әкеп соқтырады.

5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін негізгі құралдардың қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

Мың теңгемен	Жер	Ғимараттар	Машиналар мен құрал- жабдықтар	Көлік құралдары	Басқасы	Аяқталмаға н құрылыс	Жиыны
Бастапқы құн							
2021 жылғы 1 қаңтарға	2.362	1.141.213	2.643.273	47.387.466	258.303	312.533	51.745.150
Түсімдер	—	—	—	3.351.754	8.623	1.370.436	4.730.813
Шығулар	—	(6.763)	(1.211.017)	(2.915.854)	—	—	(4.133.634)
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аудару	—	—	—	—	7.199	—	7.199
Аударымдар	—	(4.237)	—	1.601.581	4.237	(1.601.581)	—
2021 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	1.130.213	1.432.256	49.424.947	278.362	81.388	52.349.528
Түсімдер	—	—	51.354	1.951.703	24.169	170.400	2.197.626
Шығулар	—	(3.789)	(211.561)	(40.594)	(48.061)	(4.695)	(308.700)
Аударымдар	—	—	(18.757)	12.129	22.411	(15.783)	—
2022 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	1.126.424	1.253.292	51.348.185	276.881	231.310	54.238.454
Жинақталған тозу және құнсыздану							
2021 жылғы 1 қаңтарға	—	(798.610)	(2.444.008)	(30.671.439)	(228.834)	(36.413)	(34.179.304)
Есептеулер	—	(10.644)	(14.422)	(1.005.894)	(37.625)	—	(1.068.585)
Шығулар	—	6.763	1.211.017	1.974.085	—	—	3.191.865
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен аудару	—	377	—	—	(1.020)	—	(643)
Есептелген құнсыздану	—	—	—	(4.452.723)	—	—	(4.452.723)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	—	(802.114)	(1.247.413)	(34.155.971)	(267.479)	(36.413)	(36.509.390)
Есептеулер	—	(8.384)	(19.486)	(1.057.327)	(25.696)	—	(1.110.893)
Шығулар	—	3.789	211.561	40.594	48.061	—	304.005
Аударымдар	—	1.412	793	(26.257)	24.052	—	—
Есептелген құнсыздану	—	—	(23.560)	(1.777.814)	—	—	(1.801.374)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	—	(805.297)	(1.078.105)	(36.976.775)	(221.062)	(36.413)	(39.117.652)
Қалдық құны							
2021 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	328.099	184.843	15.268.976	10.883	44.975	15.840.138
2022 жылғы 31 желтоқсанға	2.362	321.127	175.187	14.371.410	55.819	194.897	15.120.802

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

5. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Компания үйдің бір бөлігін пайдаланады, оның 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалдық құны өз мұқтажықтары үшін 272.915 мың теңге (2021 жылғы 31 желтоқсанға: 280.167 мың теңге) болды.

Қалдық құны 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 468.427 мың теңге болған үйдің бір бөлігін Компания байланысты тараптарға жалға береді. Үйдің бұл бөлігін Компания 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүлік ретінде жіктеді (6-ескертіме).

2022 жылы Компания негізгі құралдардың (теңіз кемелерінің) құнсыздануына тест жүргізді. Құнсыздану тестісінің нәтижесінде негізгі құралдар 1.801.374 мың теңгеге (2021 жылы: 4.452.723 мың теңгеге) құнсызданды (4-ескертіме).

2022 жылғы 31 желтоқсанға толығымен амортизацияланған, бірақ әлі де пайдалануда жүрген негізгі құралдардың құны 193.054 мың теңге (2021 жылғы 31 желтоқсан: 194.411 мың теңге) болды.

6. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін инвестициялық жылжымайтын мүліктің қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

Мың теңгемен

Бастапқы құн	
2021 жылғы 1 қаңтарға	1.837.614
Негізгі құралдарға аудару	(7.199)
Аударымдар	404
2021 жылғы 31 желтоқсанға	1.830.819
2022 жылғы 31 желтоқсанға	1.830.819
Жинақталған тозу және құнсыздану	
2021 жылғы 1 қаңтарға	(1.337.366)
Тозуды есептеу	(12.638)
Негізгі құралдарға аудару	643
Аударымдар	(404)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	(1.349.765)
Тозуды есептеу	(12.627)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(1.362.392)
Қалдық құны	
2021 жылғы 31 желтоқсанға	481.054
2022 жылғы 31 желтоқсанға	468.427

Компанияның инвестициялық жылжымайтын мүлігі 2015 жылғы мамырда Қазақстан, Ақтау қаласында «Таймас» құрылыс компаниясы» ЖШС компаниясы салған офистік үйдің бір бөлігімен білдірілген.

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен болған кірістер	237.549	168.603
Жалдаудан кірісті алуға (өзіндік құнның құрамына қосылған) әкеп соқтырған тікелей операциялық шығыстар (жөндеу мен техникалық қызмет көрсетуді қоса алғанда) (18-ескертіме)	(167.954)	(166.455)
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен болған пайда	69.595	2.148

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша инвестициялық жылжымайтын мүлік объектілерінің әділ құны шамамен олардың баланстық құнына тең болады.

Компанияға оның қолындағы инвестициялық жылжымайтын мүлікті өткізуге қатысты ешқандай шектеулер салған жоқ. Сондай-ақ Компанияның инвестициялық жылжымайтын мүлікті сатып алу, салу немесе жетілдіру немесе абаттандыру бойынша шарттық міндеттемелері жоқ.

2022 жылғы 31 желтоқсанға құнсыздануға жүргізілген тесттің нәтижесінде Компания құнсыздануды мойындамады (2021 жыл: 0 теңге).

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

7. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін материалдық емес активтердің қозғалысы келесі тәсілмен көрсетілген:

Мың теңгемен	Бағдарламалық жасақтама	Басқасы	Жиыны
Бастапқы құн			
2021 жылғы 1 қаңтарға	376.633	144.247	520.880
Түсімдер	1.301	—	1.301
2021 жылғы 31 желтоқсанға	377.934	144.247	522.181
Түсімдер	3.873	4.405	8.278
2022 жылғы 31 желтоқсанға	381.807	148.652	530.459
Жинақталған тозу			
2021 жылғы 1 қаңтарға	(332.392)	(105.111)	(437.503)
Есептеу	(10.772)	(8.056)	(18.828)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	(343.164)	(113.167)	(456.331)
Есептеу	(6.996)	(6.300)	(13.296)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	(350.160)	(119.467)	(469.627)
Қалдық құны			
2021 жылғы 31 желтоқсанға	34.770	31.080	65.850
2022 жылғы 31 желтоқсанға	31.647	29.185	60.832

8. ПАЙДАЛАНЫЛУЫ ШЕКТЕУЛІ АҚША ҚАРАЖАТЫ

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1.061.616 мың теңге сомада (2021 жылғы 31 желтоқсанға: 990.827 мың теңге) пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты «Блю Вотер Шиппинг Қазақстан» ЖШС-мен консорциум туралы келісім бойынша өз міндеттемелерінің лайықты түрде орындалуын қаржылық қамсыздандыру ретінде «Altyn Bank» АҚ-да («Қазақстан Халық Банкі» АҚ ЕБ) ашылған эскроу шотымен білдірілген.

Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражатының 1.000 мың теңге сомасында қалған бөлігі Айназар әктас карьерін қалпына келтіру бойынша тарату қорын білдіреді.

Мың теңгемен	Валюта	Шектеуді алу күні	Пайыздық мөлшерлеме	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
«Altyn Bank» АҚ	АҚШ доллары	2023 жылғы мамыр	0%	1.061.616	990.827
«Қазақстан Халық банкі» АҚ	Теңге	2029 жылғы қаңтар	4%	1.000	1.000
Минусы: қысқа мерзімді бөлік				(1.061.616)	(774.927)
				1.000	216.900

9. ҚОРЛАР

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Жағар май	110.121	126.388
Қосалқы бөлшектер	57.234	60.360
Әктас	4.486	4.486
Басқа да материалдар	110.616	114.667
Қорлар бойынша резерв	(164.922)	(156.270)
	117.535	149.631

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

9. ҚОРЛАР (жалғасы)

Қорлар бойынша резервтегі өзгерістер былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2022 жыл	2021 жыл
1 қаңтарда	156.270	117.769
Есептеу	15.227	50.259
Есептен шығару	(6.575)	(11.758)
31 желтоқсанға	164.922	156.270

10. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да дебиторлық берешек былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Сауда дебиторлық берешек	8.077.708	5.245.570
Басқа да дебиторлық берешек	100	355.488
Минусы: күтілетін несиелік зиянды бағалау резерві	(4.370.043)	(3.880.178)
	3.707.765	1.720.880

Сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай сатып алушылармен шарттар бойынша түсімді мойындау нәтижесінде пайда болды.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да дебиторлық берешек мына валюталарда білдірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Теңге	2.426.833	685.486
АҚШ доллары	1.251.707	1.035.394
Басқа да валютада	29.225	—
	3.707.765	1.720.880

Дебиторлық берешекті өтеудің орташа мерзімі 30 күнді құрайды. 2022 және 2021 жылдарда төленбеген қалдықтар бойынша пайыздар есептелмеді.

Күтілетін несиелік зиянға бағалау резервіндегі өзгерістер былайша берілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2022 жыл	2021 жыл
1 қаңтарға күтілетін несиелік зиянға бағалау резерві	3.880.178	668.950
Бір жылға есептеу	245.597	3.164.971
Есептен шығару	(31.780)	—
Бағамдық айырма	276.048	46.257
31 желтоқсанға күтілетін несиелік зиянға бағалау резерві	4.370.043	3.880.178

Одан әрі сауда және басқа да дебиторлық берешектің мерзімдері бойынша талдау келтірілген:

	Төлем мерзімін ұзарту					Жиыны
	Ағымдағы	31-60 күн	61-90 күн	91 – 120 күн	Астам 120 күнге дейін	
2022 жылғы 31 желтоқсан						
Күтілетін несиелік зиян пайызы	0,08%	0,16%	75,00%	18,14%	92,94%	
Дефолт кезінде есепті жалпы баланстық құн	3.284.005	74.231	105.645	441	4.613.486	8.077.808
Күтілетін несиелік зиян	2.736	120	79.231	80	4.287.876	4.370.043

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

10. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

	Ағымдағы	Төлем мерзімін ұзарту				Жиыны
		31-60 күн	61-90 күн	91 – 120 күн	Астам 120 күнге дейін	
2021 жылғы 31 желтоқсан						
Күтілетін несиелік зиян пайызы	0,07%	0,27%	1,31%	16,94%	99,04%	
Дефолт кезінде есепті жалпы баланстық күн	1.399.798	1.886	243.846	50.447	3.905.081	5.601.058
Күтілетін несиелік зиян	977	5	3.203	8.547	3.867.446	3.880.178

11. БАСҚА ДА АЙНАЛЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да айналымдағы активтер былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
ҚҚС бойынша алдын ала төлем	838.116	731.640
Шарттың орындалуын қамтамасыз ету	159.351	—
Басқа да салықтар бойынша алдын ала төлем	146.990	101.676
Келешек кезеңдердің шығыстары	13.341	20.712
Берілген аванстар	9.249	43.363
Жұмыскерлердің берешегі	2.436	3.017
Басқалары	671	—
	1.170.154	900.408

12. АҚША ҚАРАЖАТЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламалары былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Банкте АҚШ долларында ақша қаражаты	2.266.998	1.720.849
Банкте теңгемен ақша қаражаты	61.548	583.641
Банкте еуроға ақша қаражаты	22.345	1.208
Банкте басқа шетел валютасында ақша қаражаты	9.123	22.872
	2.360.014	2.328.570

2022 жылы 3 айға дейін орналастыру мерзімі бар қысқа мерзімді депозиттерге есептелген пайыздық кірістер 55.461 мың теңге (2021 жылы: 40.045 мың теңге) болды (21-ескертіне).

13. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ

2022 жылғы және 2021 жылғы 31 желтоқсанға жарғылық капитал толығымен төленді және былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	Иелік ету үлесі	Сомасы
ҚМГ ҰК	100,00%	11.575.721
	100,00%	11.575.721

2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Компания дивидендтерді жариялаған жоқ және Бас компанияға төлеген жоқ (2021 жылы: 0 теңге).

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

14. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да кредиторлық берешек былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Тауарлар мен қызметтер үшін сауда кредиторлық берешек	2.617.839	1.034.996
Айналымнан тыс активтер үшін сауда кредиторлық берешек	105.168	285.941
	2.723.007	1.320.937

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек мына валюталарда білдірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Теңге	2.538.024	899.354
АҚШ доллары	144.386	408.895
Еуро	40.597	11.288
Басқалары	—	1.400
	2.723.007	1.320.937

15. БАСҚА ДА ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
Қызметкерлер алдындағы берешек (оның ішінде демалыстар бойынша резерв)	251.199	85.083
Төленуге жататын басқа да салықтар	7.745	1.096
Төленуге жататын ҚҚС	3.102	—
Басқасы	102.146	65.520
	364.192	151.699

16. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін түсім былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2022 жыл	2021 жыл
Қызмет түрлері		
Құрғақ жүктерді тасымалдау	4.217.629	2.220.243
Шикі мұнайды тасымалдаудан түскен түсім	2.553.110	2.062.188
Мұнайды/жүктерді тасымалдау кезіндегі демерредж	454.992	104.957
Техникалық менеджмент	302.686	—
Құрылыс модульдерін тасымалдауды басқарудан түскен түсім	55.375	81.234
Шарт міндеттемелері бойынша пайыздық кіріс	—	23.013
	7.583.792	4.491.635

Шикі мұнайды тасымалдаудан түскен түсім Каспий теңізінде тасымалдау қызметтерін көрсетумен байланысты болды. 2022 жылдың ішінде бұл қызметтерді сатып алушысы Eurasian Trading and Shipping FZE болды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

16. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ (жалғасы)

Мұнайды/жүктерді тасымалдау кезіндегі демерреджден түсетін түсім Компанияның шартта белгіленген нормативтік уақыттан тыс тиеу және түсіру порттарында кемелің карапайымдылығы үшін жалдаушыдан алатын өтемақысы болып табылады.

Құрғақ жүктерді тасымалдаудан түскен түсім Каспий теңізіндегі бағыттар бойынша «Барыс», «Сұңқар», «Түркістан» және «Бекет-ата» кемелерінде контейнерлерді тасымалдау болып табылады.

Шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін қоспағанда, Компанияның барлық қызметтері бойынша түсім уақыт кезеңінің ішінде танылады. Мәміле бойынша барлық тараптар қабылдаған және келісіп алған көлем мен Компания мен кеме жалдаушылар арасында жасалған шарттарда белгіленген тиянақталған тарифтерге сүйене отырып, шикі мұнайды тасымалдау қызметтерін көрсетуден және тасымалдау бойынша қызметтердің көрсетілу фактісі бойынша түскен түсім. 2022 жылдың ішінде Компания шарт бойынша міндеттемелер құрамына қосылған сомаларға қатысты түсімді мойындамады (2021 жылы: 27.420 мың теңге).

17. ЖАЛҒА БЕРУДЕН ТҮСКЕН КІРІС

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалдаудан түскен кіріс былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
Танкерлерді операциялық жалға беруден түскен кірістер	1.947.725	1.676.153
Жабдықтау кемелерін операциялық жалға беруден түскен кірістер	1.850.514	—
Сүйреуіштерді, баржаларды операциялық жалға беруден түскен кірістер	1.438.017	1.841.379
Инвестициялық жылжымайтын мүліктен түскен кірістер (6-ескертпе)	237.549	168.603
Өздігінен жүретін баржаларды операциялық жалға беруден түскен кірістер	79.687	121.362
Құрғақ жүк таситын кемелерді операциялық жалға беруден түскен кірістер (ББЧ)	61.674	1.106.936
	5.615.166	4.914.433

2022 жылғы мамырда Компания «Эмба», «Талас» және «Иргиз» сүйреуіштерін «СпецМонтажСтрой» СК ЖШС-не операциялық жалға берді. «Алматы» және «Астана» танкерлері 2021 жылғы наурыздан бастап Eurasian Trading and Shipping FZE жалдауында, солар бойынша жалдау мерзімі 2022 жылғы желтоқсанда аяқталды. 2022 жылғы тікелей операциялық шығыстар 1.386.314 мың теңге (2021 жылы: 968.467 мың теңге) болды.

2022 жылы жабдықтау кемелерін 1.850.514 мың теңге сомасына операциялық жалға беруден түскен кіріс «Jabrayil», «Guba», «Savalan», «Shahdag» жабдықтау кемелері, «Jura», «Islay» зәкір жасаушылардың есебінен алынды, олар 2022 жылғы қарашада «Жеңіс Оперейтинг» ЖШС-не 110 күн мерзімге операциялық жалға берілді. «Жеңіс Оперейтинг» ЖШС компаниясы «ЛУКОЙЛ Қазақстан Апстрим» ЖШС-мен бірлесіп Жеңіс учаскесінде көмірсутек шикізатын барлаумен және өндірумен айналысады.

18. КӨРСЕТІЛГЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін көрсетілген қызметтердің өзіндік құны былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
Шикі мұнайды тасымалдау	2.593.895	1.945.725
Құрғақ жүктерді таситын кемелерді пайдалану шығыстары	2.293.564	1.649.243
Жабдықтау кемелерін жалдау шығыстары	1.742.867	—
Жүктерді тасымалдау	1.506.237	982.571
Танкерлерді жалға берумен байланысты шығыстары	1.386.314	968.467
Сүйреуіштер мен баржаларды жалдау шығыстары	1.058.467	1.480.028
Сервистік флот бойынша шығыстар	643.759	724.469
Техникалық менеджмент қызметтері	272.859	—
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке техникалық қызмет көрсету	167.954	166.455
Құрғақ жүктерді тасымалдау үшін кемелерді жалдау	45.049	717.125
Мұнайды/жүктерді тасымалдау кезіндегі демерредж	—	45.913
Басқасы	29.051	18.983
	11.740.016	8.698.979

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

18. КӨРСЕТІЛГЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ (жалғасы)

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
Кемелерге техникалық қызмет көрсету және басқару	4.425.859	3.599.352
Флотты жалдау	1.765.790	1.015.469
Жағар май мен басқа да материалдар	1.657.805	775.879
Порт алымдары	1.218.384	726.785
Тозу және амортизация	1.101.494	1.047.096
Сақтандыру шығыстары	530.437	452.402
Жалақы және тиісті салықтар	513.051	390.961
Кемелерге агент қызметін көрсету	149.066	117.699
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке техникалық қызмет көрсету	144.656	143.631
Табыс салығын қоспағанда, басқа да салықтар	68.945	50.415
Негізгі құралдарды жөндеу	4.919	142.599
Сүйреу қызметтері	—	76.159
Басқасы	159.610	160.532
	11.740.016	8.698.979

19. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін жалпы және әкімшілік шығыстар былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
Жалақы және тиісті салықтар	944.635	650.717
Күтілетін несиелік зиян резервін есептеу	245.597	3.164.963
Басқа салықтар	169.477	119.709
Сыйлықақылар бойынша резерв	125.282	(82.505)
Жөндеу және қызмет көрсету	97.158	91.262
Іссапар шығыстары	68.499	39.033
Кәсіби қызметтер	48.491	158.354
Тозу және амортизация	35.322	52.955
Мүшелік жарналар	28.862	30.816
Сақтандыру	19.342	18.712
Жалдау	18.088	6.730
Байланыс қызметтері	8.280	4.422
Материалдар	5.759	9.200
Өкілдік шығыстар	4.821	2.604
Банк комиссиялары	4.723	4.998
Тренингтер	4.333	7.055
Әлеуметтік шығыстар	4.197	1.007
Басқасы	54.540	88.862
	1.887.406	4.368.894

20. БАСҚА ДА ОПЕРАЦИЯЛЫҚ КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР)

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін басқа да операциялық кірістер/(шығыстар) былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
Басқа да ұзақ мерзімді активтердің шығуынан түскен кіріс	151.786	198.900
Шығыстарды өтеу	100.994	1.058.619
ТМҚ-ны сатудан түскен кіріс	9.296	—
Айыппұлдар мен өсімақылардан болатын кірістер	2.026	861
Басқасы	18.496	101.185
	282.598	1.359.565
Негізгі құралдардың шығуынан болған зиян	(4.695)	(941.769)
Қорлар бойынша резервті есептеу	(15.227)	(50.259)
Басқасы	(71.115)	(11.746)
	(91.037)	(1.003.774)

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

21. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР)

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін қаржылық кірістер/(шығыстар) былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2022 жыл	2021 жыл
Пайыздық кіріс (12-ескертпе)	55.461	40.045
	55.461	40.045
Қаржылық жалдау міндеттемелері бойынша қаржылық шығыстар	—	(19.499)
Түсім өкелетін шарттар бойынша пайыздар	—	(322)
	—	(19.821)

22. ПАЙДА САЛЫҒЫ БОЙЫНША (ШЫҒЫС)/ҮНЕМДІЛІК

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін пайда салығы бойынша шығыстар былайша көрсетілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2022 жыл	2021 жыл
Пайдаға салынатын ағымдағы салық бойынша шығыс	4.234.827	306.665
Алдыңғы кезеңдер үшін пайдаға салынатын ағымдағы салықты түзету	274.117	30.281
Кейінге қалдырылған салық бойынша үнемділік	(364.521)	(1.711.442)
	4.144.423	(1.374.496)

Төменде 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін пайда салығы бойынша шығыстардың үнемділігімен бірге пайда салығының ресми мөлшерлемесі бойынша салық салынғанға дейінгі пайдаға қолданылатын пайда салығы бойынша шығыстардың салыстырылуы келтірілген:

<i>Мың теңгемен</i>	2022 жыл	2021 жыл
Салық салғанға дейінгі пайда / (зиян)	3.387.931	(7.607.460)
Нормативтік салық мөлшерлемесі	20%	20%
Ресми мөлшерлеме бойынша пайда салығы бойынша шығыстар/(үнемділік)	677.586	(1.521.492)
Жеңілдікпен салық салынатын елдерде тіркелген еншілес кәсіпорындардың пайдасы	4.224.055	133.783
Халықаралық кемелер тізілімінде тіркелген кемелер бойынша кірістер мен шығыстардан босатылған	85.175	(145.891)
Дивидендтер бойынша кіріс	(1.039.126)	—
Алдыңғы кезеңдер үшін пайдаға салынатын ағымдағы салықты түзету	274.117	30.281
Басқа да тұрақты айырмалар	(77.384)	128.823
Пайда салығы бойынша шығыс/(үнемділік)	4.144.423	(1.374.496)

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

22. ПАЙДА САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫС/(ҮНЕМДІЛІК) (жалғасы)

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін кейінге қалдырылған салық бойынша қозғалыс былайша көрсетілген:

Мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	Жиынтық кіріс туралы есепте уақытша айырмалар- дың туындауы және түзетілуі	2021 жылғы 31 желтоқсан	Жиынтық кіріс туралы есепте уақытша айырмалар-дың туындауы және түзетілуі	2020 жылғы 31 желтоқсан
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер					
Шарт бойынша міндеттемелер	–		–	(6.871)	6.871
Күтілетін несиелік зиянды бағалау резерві	874.009	97.973	776.036	641.992	134.044
Сыйлықақы төлемдері бойынша резерв	27.437	27.437	–	(50.376)	50.376
Басқа да есептеулер	69.898	17.095	52.803	2.898	49.905
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	971.344	142.505	828.839	587.643	241.196
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер					
Негізгі құралдар мен инвестициялық жылжымайтын мүлік	1.804.610	(222.016)	2.026.626	(1.123.799)	3.150.425
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	1.804.610	(222.016)	2.026.626	(1.123.799)	3.150.425
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттеме	833.266	(364.521)	1.197.787	(1.711.442)	2.909.229

23. ҚАРЖЫЛЫҚ КЕПІЛДІК БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕ

2009 жылғы маусымда Компания Еуропа Қайта Құру және Даму Банкінен (бұдан әрі – «ЕҚҚДБ») алынған қарыз бойынша «Маңғыстау Облысының Кеме жөндеу Зауыты» ЖШС (бұдан әрі – «МОКЖЗ») қауымдасқан компаниясының міндеттемелеріне қаржылық кепілдікті шығарды. Қаржылық кепілдік шартына сай МОКЖЗ берешекті уақтылы өтей алмаған жағдайда Компания МОКЖЗ берешегі сомасының 30%-ын (капиталға қатысу үлесіне пропорционалды) төлеуі тиіс.

2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МОКЖЗ ЕҚҚДБ берешегінің пайыздары мен негізгі сомаларын лайықты түрде төлей алмады, сондай-ақ қарызбен байланысты белгілі бір міндеттемелерді бұзды. Сондай-ақ, МОКЖЗ-дегі үлестің 50% иелік ететін «Топаз Энерджи» кепілдік келісімінен шықты. Осылайша, Компания мен «Балықшы» ЖШС арасындағы үлес тиісінше 30% және 20% мөлшерінде бөлінді. Нәтижесінде Компанияға үлестің 60% тиесілі болды.

2012 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша МОКЖЗ-нің ЕҚҚДБ алдындағы берешек сомасы 11.603.268 мың АҚШ доллары болды. 2013 жылғы 1 тамызда Компания «Балықшы» ЖШС жарғылық капиталындағы қатысу үлесінің 30%-ын сатты. Қаржылық кепілдік туралы шарттың талаптарына сай, Компанияның қаржылық кепілдік бойынша міндеттемені ЕҚҚДБ келісімінсіз үшінші тараптарға беруге құқығы жоқ. Нәтижесінде, кепілдік бойынша құқықтар «Балықшы» ЖШС-не өтпеді және Компания бұрынғысынша үлестің 60%-ы үшін жауапкершілік көтерді.

2020 жылы ЕҚҚДБ шағымы бойынша Арбитраждық сотта тыңдаулар болды, мұнда ЕҚҚДБ наразылығы ішінара былайша қанағаттандырылды:

- 4.223.796 АҚШ доллары (кепілдік міндеттемелері бойынша негізгі борыш), сондай-ақ 2021 жылғы 22 маусымнан бастап міндеттемелер орындалғанға дейін мерзімі өткен әрбір күн үшін 543,29 АҚШ доллары мөлшеріндегі өсімақы;
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, бұл шығыстарды ЕҚҚДБ төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде 610.000 фунт стерлинг (ортақ тәртіппен, арбитражға шығындарды өтеу);
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, ЕҚҚДБ шығыстарын төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде пайыздарды есептей отырып, арбитраждың қаламақысын өтеу есебінен 51.670 фунт стерлинг;
- Caspian Services Inc ортақ тәртіппен, ЕҚҚДБ шығыстарын төлеу күнінен бастап ҚТКФ төлегенге дейін 7,9% мөлшерінде пайыздарды есептей отырып, LCIA қаламақысын төлеу есебінен 4.245,64 фунт стерлинг.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

23. ҚАРЖЫЛЫҚ КЕПІЛДІК БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕ (жалғасы)

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания қаржылық кепілдік бойынша барлық міндеттемелерді өтеді.

2020 жылы Компания Маңғыстау облысының Мамандандырылған ауданаралық экономикалық сотына (бұдан әрі - МАЭС) «Балықшы» ЖШС-тен барлық төленген міндеттемелерді ЕҚДБ пайдасына өндіріп алу жөнінде хабарласты. Сот істерінің нәтижесінде Компания мен «Балықшы» ЖШС 2021 жылғы 6 шілдеге дейінгі мерзімде 2.555.360 мың теңге мөлшеріндегі соманы төлеу туралы бітімгерлік келісімге қол қойды.

2021-2022 жылдардың ішінде Компания «Балықшы» ЖШС-тің несиені төлей алу қабілетін талдау үшін компанияның қаржылық жағдайы туралы формалды ақпаратты алмады. Есепті күнге Компания «Балықшы» ЖШС-тің міндеттемелерді орындауының төмен ықтималдылығына байланысты дебиторлық берешекті мойындамады.

2022 жылғы тамызда Маңғыстау облыстық сотының ұйғарымымен Маңғыстау облысының сотының бітімгершілік келісімді бекіту туралы МАЭС ұйғарымы жойылды.

2022 жылғы мамырда Маңғыстау облысының МАЭС-на «Балықшы» ЖШС-нің мыналарды жарамсыз деп тану туралы талап арызы келіп түсті:

- 29.07.2013 жылғы «Маңғыстау облысының кеме жөндеу зауыты» ЖШС (бұдан әрі - МОКЖЗ) қатысу үлесін сатып алу-сату және ҚТКФ мен «Балықшы» ЖШС арасында ЕҚДБ алдында кепілдік міндеттемелерді беру шартын;
- 10.12.2013 ж. МОКЖЗ қатысушыларының жалпы жиналысының қатысушылардың ауысуына байланысты МОКЖЗ-ды қайта тіркеу туралы хаттамасы; ҚТКФ қатысушылардың құрамынан шығуына байланысты әділет органдарында МОКЖЗ қайта тіркеу (талапкердің дәлелдері: МОКЖЗ қатысу үлесін сатып алу-сату және кепілдік мән-жайларды беру шарты ЕҚДБ келісімінсіз жасалуы мүмкін емес; ҚЖЖ хаттамасында «Балықшы» ЖШС директорының қолын басқа адам қойды, ҚЖЖ сырттай шешім қабылдауға құқылы емес, ҚЖЖ өткізу туралы хабарлау тәртібі бұзылған).

2022 жылғы тамызда Маңғыстау облысы бойынша МАЭС шешімімен талапкердің сатып алу-сату шартын және МОКЖЗ ЖШС ҚЖЖ хаттамасын жарамсыз деп тану бөлігіндегі талабы қанағаттандырылды.

2022 жылғы қарашада Маңғыстау облыстық сотының сот алқасының қаулысымен ҚТКФ апелляциялық шағымы қанағаттандырусыз қалдырылды, бірінші сатыдағы соттың шешімі өзгеріссіз қалды.

24. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШЫП КӨРСЕТУ

Байланысты тараптарға Компанияның негізгі басқарушы персоналы, Компанияның негізгі басқарушы персоналына тікелей немесе жанама күйде едәуір үлес тиесілі болатын компаниялар, «ҚМГ» ҰК тобына кіретін компаниялар және «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ бақылайтын басқа да компаниялар кіреді.

Байланысты тараптармен мәмілелер міндетті түрде нарықтық талаптарға сәйкес жүзеге асырылмайтын тараптар арасында келісілген шарттарда жасалды. Жыл соңына өтелмеген қалдықтардың қамтамасыз етуі жоқ, олар пайызсыз болып табылады және есеп айырысулар, бұдан әрі көрсетілгенді қоспағанда, ақшалай жасалады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания байланысты тараптардың берешегіне қатысы бар дебиторлық берешектің күтілетін несиелік зиянын 4.174.979 мың теңге (2021 жылғы 31 желтоқсан: 3.822.669 мың теңге) мөлшерінде көрсетті.

Мұндай бағалау байланысты тараптың қаржылық жағдайын және оның қызметі жүзеге асырылатын нарықты тексеру арқылы әрбір есепті кезеңде жүзеге асырылады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

24. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШЫП КӨРСЕТУ (жалғасы)

2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар үшін байланысты тараптармен елеулі мәмілелер, сондай-ақ 2022 және 2021 жылдардың 31 желтоқсанына қалыптасқан қалдықтар төменде көрсетілген:

Кірістер

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
«Самұрық-Қазына» ҰӨҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS» АҚ	1.409.194	1.171.314
«Транстелеком» АҚ	9.470	11.701
«Құрық порты» ЖШС	30.126	3.766
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
«Жеңіс Оперейтинг» ЖШС	1.887.764	—
«Теңізшевройл» ЖШС	135.062	198.132
Басқалары	85.549	65.784
	3.557.165	1.450.697

Сатып алу

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
«Самұрық-Қазына» ҰӨҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS SHIPPING» ЖШС («KTZ EXPRESS» АҚ ЕҰ)	34.633	3.713.379
«Ақтау Халықаралық Теңіз Сауда Порты ҰК» АҚ	419.169	271.056
«Транстелеком» АҚ	5.092	3.538
«Құрық порты» ЖШС	—	180
Басқалары	22.888	17.221
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
«ТеңізСервис» ЖШС	80.313	111.536
Басқалары	16.230	15.348
	578.325	4.132.258

2021 жылы Компания «Бекет Ата» мен «Түркістан» құрғақ жүктерді таситын кемелерді KTZ Express Shipping-мен 3.046.978 мың теңге сомаға жасалған келісімге сай аванстық төлемдер есебінен алды.

Еншілес ұйымдар

Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК Лтд	—	(2.746)
-----------------------------	---	---------

Компанияның еншілес ұйымдарынан алынған дивидендтер

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
«Қазақтеңізкөлікфлоты Лтд»	5.195.630	—
«Қазақтеңізкөлікфлоты ЮК Лтд»	—	11.413
	5.195.630	11.413

2022 жылы Компания 5.195.630 мың теңге (баламасы 11.000 АҚШ доллары) сомасына дивидендтер алды. Дивидендтер 2022 жылғы 9 айдағы «Қазақтеңізкөлікфлоты Лтд» еншілес компаниясы қызметінің нәтижелері бойынша Компания Басқармасының отырысында жарияланды.

2021 жылы Компания «Қазақтеңізкөлікфлоты Лтд» еншілес компаниясынан 11.413 мың теңге сомаға дивидендтер алды.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

24. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШЫП КӨРСЕТУ (жалғасы)

Сауда және басқа да дебиторлық берешек пен берілген аванстар

Мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«KTZ EXPRESS» АҚ	154.659	111.121
«KTZ EXPRESS SHIPPING» ЖШС («KTZ EXPRESS» АҚ ЕҮ)	8.526	—
«Құрық порты» ЖШС	2.812	2.812
«Ақтау Халықаралық Теңіз Сауда Порты ҰК» АҚ	—	9.147
«Транстелеком» АҚ	—	1.092
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы немесе едәуір ықпалындағы компаниялар		
«Жеңіс Оперейтинг» ЖШС	2.076.201	—
Басқалары	11.878	4.437
	2.254.076	128.609

Сауда және басқа да кредиторлық берешек пен алынған аванстар

Мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы 31 желтоқсан
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» бақылауындағы компаниялар		
«ҚТЖ ҰК» АҚ	121.849	62.046
«Транстелеком» АҚ	671	330
Басқалары	1.818	1.181
«ҚазМұнайГаз» ҰК бақылауындағы және едәуір ықпалындағы компаниялар		
«ТеңізСервис» ЖШС	9.579	12.520
Басқалары	2.297	1.853
	136.214	77.930

Негізгі басқарушы персоналға төленетін сыйақы

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша негізгі басқарушы персонал 3 адамнан (2021 жыл: 3 адам) тұрды. Қоса беріліп отырған жиынтық кіріс туралы жекелеген есептің жалпы және әкімшілік шығыстарына қосылған 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін негізгі басқарушы қызметкерлерге төленген жалпы сыйақы сомасы 84.203 мың теңгені (2021 жылы: 171.074 мың теңге) құрайды. 2022 жылы, негізгі басқарушы персоналға сыйақы негізінен жалақыдан тұрады (2021 жыл: негізінен жалақы мен бонустан тұрады).

25. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Украина аумағындағы соғыс

Украина аумағында 2022 жылы басталған соғыс қаржылық есептілікке әсер ететін ХҚЕС бойынша есепке алудың бірқатар ерекшеліктерінің пайда болуына әкелді.

Көптеген елдер қазірдің өзінде жекелеген ресейлік заңды тұлғалар мен Ресей азаматтарына жаңа санкциялар салуды жалғастыруда. Беларусь Республикасына қатысты санкциялар да енгізілді.

Қалыптасқан жағдай, сондай-ақ тауар бағасының, валюта бағамының ықтимал ауытқуы, импорт пен экспорттың шектеулері, жергілікті материалдар мен қызметтердің қолжетімділігі және жергілікті ресурстарға қолжетімділік Ресей Федерациясының, Беларусь Республикасының немесе Украинаның немесе аталған елдермен айтарлықтай байланыстары бар аумақтарда жүзеге асырылатын қызметтің елеулі көлеміне тікелей әсер етеді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

25. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Украина аумағындағы соғыс (жалғасы)

Соғыстың өзі және оның тікелей немесе жанама салдары соғысқа қатысушы елдерге тікелей қатысы бар компанияларға ғана әсер етпеуі мүмкін, мысалы, тауар бағалары мен валюта бағамдарының ауытқуы, сондай-ақ ұзаққа созылған экономикалық құлдырау нәтижесінде.

Соғысты жалғастырудың және жаңа санкциялар енгізудің жалпы әсері белгісіз болып қалады. Ол сондай-ақ белгілі бір кәсіпорын қызметінің сипатына қатты тәуелді болғандықтан, нақты жекелеген қаржылық есептілікте ықтимал әсердің мысалдары жоқ.

Геосаяси шиеленістің өсуіне орай 2022 жылғы ақпаннан бастап қор және валюта нарықтарында құбылмалылықтың едәуір өсімі, сондай-ақ АҚШ доллары мен еуроға қатысты теңге бағамының айтарлықтай төмендеуі байқалады.

Қазіргі уақытта Компания басшылығы өзгеріп жатқан микро- және макроэкономикалық жағдайлардың Компанияның қаржылық жағдайы мен қызметінің нәтижелеріне ықтимал әсер етуін саралауда.

Салық салу

Қазақстандық салық, валюталық және кеден заңнамасы түрлі талқылауларға жол береді және жиі өзгеріп отырады. Компания басшылығының операцияларға және Компания қызметіне қатысты қолданылатын мұндай заңнаманы түсіндіруі тиісті органдармен даулануы мүмкін. Қазақстанда болған жуырдағы оқиғалар салық органдары заңнаманы түсіндіру және салық есептеулерін тексеру кезінде барынша қатаң ұстанымды алуы мүмкін екендігіне нұсқап отыр. Салдарынан, салық органдары бұрын шағым қойылмаған мәмілелер мен есепке алу әдістері бойынша шағымдар қоя алады. Нәтижесінде едәуір қосымша салықтар, өсімпұлдар мен айыппұлдар есептелуі мүмкін. Салық тексерулері тексеру жылының алдындағы қызметтің 5 (бес) күнтізбелік жылын қамтуы мүмкін. Белгілі бір жағдайларда тексерулер бұдан да ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса жекелеген қаржылық есептілікте кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды ХҚЕС-ке сәйкес көрсетуге қатысты пікірлер.

Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың түпкі сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша есептелген сомадан асып кетуі мүмкін. Компания басшылығы 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша заңнаманың тиісті ережелері оларға дұрыс түсіндірілді және салық, валюта мен кеден заңнамасының бөлігінде қабылданған Компанияның ұстанымы дау бола қалған жағдайда сәтті қорғалады деп пайымдайды.

2021 жылдың ішінде 2021 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енген, Топқа ықпалын тигізетін салық заңнамасында өзгерістер болды. Атап айтқанда, заңды тұлғалардың Қазақстан Республикасының халықаралық кеме тізілімінде тіркелген кемелер еңбегімен тапқан жүктерді тасымалдаудан, сондай-ақ бербоут чартер мен демайз чартерден түскен кірістер бойынша пайда салығы 100%-ға азаяды. Бұл мұндай кемелер пайда салығынан босатылатындығын білдіреді. 2021-2022 жылы Топ өз кемелерін (сүйреуіштерден басқа) Қазақстан Республикасының халықаралық кеме тізілімінде қайта тіркеді.

Сот шағымдары

Әдеттегі қызметті жүзеге асыру барысында Компания сот шағымдарының немесе істерінің мәні болуы мүмкін. Басшылықтың пікірінше, қазіргі уақытта Компания қызметінің нәтижелеріне немесе оның қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер ете алатын ағымдағы қандай да бір сот істері немесе шағымдар жоқ.

Компания нақты жағдайларды ескере отырып елеулі міндеттемелердің пайда болуы ықтималдығын бағалайды және тиісті резервті өзінің жекелеген қаржылық есептілігінде міндеттеменің пайда болуына әкеліп соқтыратын оқиғалар болады, ал тиісті міндеттеменің сомасы шынайы түрде айқындала алады деген жеткілікті ықтималдылық болғанда ғана көрсетеді. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы жекелеген қаржылық есептілікте сот шағымдары бойынша резервтер көрсетілмеді.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

25. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Экологиялық мәселелер

Қазақстанда қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңнама даму үдерісінде, сондықтан да тұрақты өзгерістерге ұшырады. Қазақстан Республикасының қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамасын бұзғаны үшін айыппұлдар өте қатаң болуы мүмкін. Заңнамада қолданылып жүрген ережелер, азаматтық талаптар немесе өзгерістерді өте қатаң түсіндіру нәтижесінде туындауы мүмкін әлеуетті міндеттемелер дұрыс бағалануы мүмкін емес. Ағымдағы заңнамаға сәйкес, басшылық Компанияның жеке қаржылық жағдайына және оның қызметінің нәтижесіне теріс әсер ететін мүмкін әлде ықтимал міндеттемелер болмайды деп есептейді.

Келешек операциялық жалдау бойынша шарттық міндеттемелер – Компания жалға беруші ретінде

Компания өздігінен жүретін баржаларды, танкерлерді және офистік үй-жайларды операциялық жалға беру шарттарын жасады. Бұл жалдау шарттары 2 жылға дейінгі мерзімдерге жасалды. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалдау элементтерін қамтитын операциялық жалдау шарттары бойынша, сондай-ақ сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша келешек кезеңдерде алынуға жататын ең аз жалдау ақысы мыналарды құрайды:

Мың теңгемен	2022 жыл	2021 жыл
Бір жыл ішінде	3.788.272	3.320.714
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан астам емес	–	–
Бес жылдан жоғары	–	–

26. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ

Компанияның негізгі қаржы құралдары шаруашылық қызметті жүргізуден тікелей туындайтын ақша қаражаты мен оның баламаларынан, қысқа мерзімді банк депозиттерінен, сауда және басқа да дебиторлық берешектен, сауда және басқа да кредиторлық берешектен тұрады. Компания қаржы құралдарымен сауда жасаған жоқ.

Компания валюталық тәуекелге, несиелік тәуекелге және өтімділік тәуекеліне ұшырағыш. Компания басшылығы мұндай тәуекелдерді басқару процесін бақылайды.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі – бұл Компанияда қаржы құралдарына байланысты міндеттемелерді өтеуге қажетті қаражат алуда туындайтын қиындықтар тәуекелі. Өтімділік тәуекелі оның әділ құнына жуық құны бойынша қаржы активін шұғыл өткізу мүмкіндігінің болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін.

Ағымдағы өтімділікті жоспарлау құралын қолдана отыра, Компания ақшалай қаражаттардың тапшылық тәуекелдігіне бақылау жасайды. Бұл құрал қаржылық инвестицияларды және қаржы активтерін өтеу мерзімін ескереді.

Келесі кестеде келісімшартты дисконтталмаған төлемдердің негізінде 2022 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның қаржылық міндеттемелерін өтеу мерзімдері бойынша жиынтық деректер келтірілген.

Мың теңгемен	Талап өтілгенге дейін	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Жиыны
2022 жылғы 31 желтоқсанға						
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	244.958	2.478.049	–	–	–	2.723.007
	244.958	2.478.049	–	–	–	2.723.007
2021 жылғы 31 желтоқсанға						
Жалдау бойынша міндеттемелер	–	254	–	–	–	254
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	57.474	1.313.003	210	–	–	1.370.687
	57.474	1.313.257	210	–	–	1.370.941

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

26. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – қаржы құралы бойынша келешек ақша ағындарының әділ құны шетел валюталары бағамдарының өзгеруі салдарынан құбылып тұрғанының тәуекелі. Компанияның валюталық тәуекелге ұшырағыштығы бірінші кезекте АҚШ доллары мен еуроға білдірілген Компанияның қарыздары бойынша берешекпен және сауда кредиторлық берешекпен білдірілген. Осылайша, валюта бағамдарының өзгерісі Компанияның жекелеген қаржылық жағдайына айтарлықтай ықпал ете алады.

Төмендегі кестеде Компанияның 2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салық салынғанға дейінгі табысының (ақша активтері мен міндеттемелерінің әділ құнындағы өзгерістерінің салдарынан) басқа да өзгермелілердің өзгермеуі кезінде негізді түрде болжауға болатын АҚШ доллары мен еуруның айырбастау бағамының өзгеруіне сезімталдылығы көрсетілген.

Мың теңгемен	2022 жылғы 31 желтоқсан		2021 жылғы 31 желтоқсан	
	Айырбастау бағамының ұлғаюы / (азаяуы)	Салық салынғанға дейін пайдаға әсері	Айырбастау бағамының ұлғаюы / (азаяуы)	Салық салынғанға дейін пайдаға әсері
АҚШ доллары	+21,00%	931.574	+13,00%	433.963
	-21,00%	(931.574)	-10,00%	(333.818)
Еуро	+17,99%	(3.283)	+13,00%	(1.310)
	-17,99%	3.283	-10,00%	1.008

Несиелік тәуекел

Несиелік тәуекел, негізінен, ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша, сондай-ақ, өтелмеген дебиторлық берешек пен расталған операцияларды қоса алғанда, клиенттерге қатысты туындайды. Банктер мен қаржы мекемелеріне қатысты, тек рейтингісі жоғары мекемелер ғана қабылданады. Компания өз қызметтерін тек қаржылық жағдайы тұрақты және тиісті несие тарихы бар бірнеше ірі сатып алушыларға ғана көрсетеді. Күтілетін несиелік зиянға бағалау резервтерін шегере отырып, ақша қаражаты мен оның баламаларының және дебиторлық берешектің баланстық құны несиелік тәуекелге ұшырағыштықтың максималды сомасын білдіреді. Компанияның ішкі рейтингтерді тағайындау және контрагенттерге несие лимиттерін белгілеу саясаты жоқ.

Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құн тарату кезіндегі мәжбүрлеп сату немесе өткізу мәмілелерінен басқа, нарықтық талаптарда мұндай мәмілені жасағысы келетін және ол жайында білетін тараптар арасындағы ағымдағы мәмілеге айырбасталуы мүмкін құралдың сомасы ретінде айқындалады.

Қаржы құралдарының әділ құнын есептеу үшін ұқсас несиелік тәуекел мен талаптары бар қаржы құралдары үшін өтеуге дейін қалған уақыт кезеңі ескеріле отырып нарықтық пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағымдарының моделі қолданылады. Әділ құны қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін активтер мен міндеттемелер жағдайында, келешек ақша ағындары Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (ҚР ҰБ) жариялайтын статистиканың негізінде ұқсас өтеу мерзімдерімен қаржы құралдарының орташа нарықтық мөлшерлемесі бойынша дисконтталады.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен оның баламаларының, сауда және басқа да дебиторлық берешектің, сауда және басқа да кредиторлық берешектің баланстық құны осы құралдардың қысқа мерзімді сипатының салдарынан шамамен олардың әділ құнына тең болды.

Капиталды басқару

Берешек пен капиталдың балансын оңтайландыру арқылы мүдделі тараптар үшін кірістерді барынша ұлғайта отырып үздіксіз қызмет қағидатын қолдау үшін Компания өз капиталын басқарады.

ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКKE ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

26. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Капиталды басқару (жалғасы)

Компанияның капиталын басқару қатысушының капиталын басқару стратегиясына қатаң тәуелді болады. Капиталды басқару жөніндегі шешімдердің көпшілігі қатысушының тиісті комитеттерімен келісе отырып қабылданады. Капиталдың құрылымын қолдау немесе түзету үшін қатысушы Компанияның жарғылық капиталын ұлғайта алады және/немесе Компанияға барлық елеулі сыртқы қарыздарға кепілдіктер бере отырып, үшінші тараптардан қарызға қаржыландыруды алуға уәкілеттік бере алады.

27. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2023 жылғы қаңтарда «ҚазМұнайГаз» ҰК» АҚ Директорлар кеңесі «Астана» Халықаралық қаржы орталығының аумағында «Caspian Integrated Maritime Solutions Ltd» жеке компаниясын құруда 51% қатысу үлесі болған International Maritime Investments LTD, БАӘ компаниясымен бірлесіп 49% қатысу үлесімен Компанияның қатысуын мақұлдады. Компанияны құрудың мақсаты Каспий теңізіндегі оффшорлық жобаларға қатысу, Каспий және Қара теңізде тасымалдау үшін танкер мен сауда флотының сандық өсуі, жағалау инфрақұрылымын дамыту болып табылады. 2023 жылғы ақпанда International Maritime Investments LTD компаниясы Астана халықаралық қаржы орталығының аумағында тіркелді.